

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

งานฐานทรัพยากรท้องถิ่น

รายงานผลการสำรวจและจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น
บ้านคำอ้อม หมู่ที่ 11
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

สนองพระราชดำริโดย
โรงเรียนบ้านหนองหอยคำอ้อม

ตำบลนาคู่อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม
วันที่ 1 ตุลาคม 2566

**โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
การสำรวจและจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น
สนองพระราชดำริโดย**

โรงเรียนบ้านหนองหอยคำอ้อม ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม รหัสไปรษณีย์ 48130

**บทคัดย่อ
การสำรวจและจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น**

การสำรวจและจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อปลูกฝัง สร้างให้เด็กและเยาวชนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช และทรัพยากรธรรมชาติ รักษาวัฒนธรรมชาติและภูมิปัญญาไทย เพื่อสำรวจ เก็บรวบรวมข้อมูลทรัพยากรกายภาพ ทรัพยากรชีวภาพ และทรัพยากรวัฒนธรรม ภูมิปัญญาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน วิเคราะห์จัดทำเป็นระบบฐานข้อมูล รวมทั้งสร้างความตระหนัก เห็นคุณค่าประโยชน์เพื่อที่จะอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรอย่างยั่งยืน ส่งเสริมสุขภาพพอเพียง โรงเรียนบ้านหนองหอยคำอ้อมได้นำลำดับการเรียนรู้ของการศึกษาฐานทรัพยากรท้องถิ่น สู่สาระการเรียนรู้ต่างๆ โดยมีแผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการ ที่ใช้เครื่องมือประกอบการสอนในแต่ละรายวิชาและทำให้นักเรียนเข้าใจ และมีความสุขในการเรียนรู้เป็นอย่างมาก

โรงเรียนบ้านหนองหอยคำอ้อมเป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษา จัดการเรียนการสอนในระดับชั้นอนุบาล จนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนทั้งหมด จำนวน 133 คน มีครู จำนวน 15 คน การศึกษาฐานทรัพยากรท้องถิ่น 9 ใบบาง บูรณาการเข้ากลุ่มสาระดังนี้ ใบบางที่ 1 การเก็บข้อมูลพื้นฐานในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ ใบบางที่ 2 การเก็บข้อมูลการประกอบอาชีพในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สาระที่ 4 การอาชีพ ใบบางที่ 3 การเก็บข้อมูลด้านกายภาพในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สาระที่ 2 ชีวิตและสิ่งแวดล้อม ใบบางที่ 4 การเก็บข้อมูลประวัติหมู่บ้าน วิถีชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ ใบบางที่ 5 การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ของพืช กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สาระที่ 2 การวัด ใบบางที่ 6 การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์สัตว์ในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 2 การเขียน ใบบางที่ 7 การสำรวจเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ชีวภาพอื่นๆ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สาระที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล ใบบางที่ 8 การเก็บรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา สาระที่ 2 หน้าที่วัฒนธรรม การดำเนินชีวิต และใบบางที่ 9 การรวบรวมข้อมูลแหล่งทรัพยากรธรรมชาติและโบราณคดี

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ โดยนักเรียนจะต้องเรียนรู้ทรัพยากรในท้องถิ่น และการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น โดยมีจุดประสงค์การเรียนรู้ ที่สำคัญคือ วิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้เกิดลักษณะของภูมิปัญญา เข้าใจภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นพื้นฐานของสังคมชุมชน

จากการสำรวจและจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น โดยมีการบูรณาการสู่การเรียนการสอนนั้น ทำให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีผลต่อการดำรงชีวิตและเกิดแนวคิดที่จะสืบสาน ส่งเสริมให้เกิดการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นที่จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคม นักเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ตระหนัก เห็นคุณ รู้ค่าของทรัพยากรในท้องถิ่นได้ เรียนรู้สัมผัสจริง เกิดทั้งวิทยากร และปัญญา เป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ นักเรียนสามารถสรุปองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง สรุปศักยภาพ คุณประโยชน์ วิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิด องค์ความรู้จากการเรียนรู้ อดีต ปัจจุบัน และการคาดการณ์ในอนาคต การนำไปต่อยอดสู่อาชีพโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้หลัก “คน คือ ศูนย์กลางการพัฒนา” โดยใช้หลักเศรษฐกิจเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน (มนุษย์) ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นนั่นเอง

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ได้ให้แนวทางดำเนินงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้บูรณาการในการดำเนินงานในท้องถิ่น ตลอดจน คุณปัทมาวรรณ ราตรี ตำแหน่งเจ้าหน้าที่งานในพระองค์ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจาก พระราชดำริฯ และศูนย์ประสานงาน อพ.สธ. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ที่ได้ให้ความรู้ คำปรึกษา แนะนำ อีกทั้งได้ตรวจสอบเอกสาร จนสามารถดำเนินงานโครงการได้สำเร็จ และขอขอบคุณผู้บริหาร พนักงานส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองระเวียง เทศบาลตำบลโคกกรวด ที่ให้การอนุเคราะห์สถานที่ศึกษาดูงาน โดยให้การต้อนรับอย่างดียิ่ง

ขอขอบคุณผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนาคู ที่ให้คำปรึกษาคอยช่วยเหลือแนะนำ แนวทางการปฏิบัติงาน อีกทั้งยังสนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ อำนวยความสะดวก และข้อเสนอแนะ ซึ่งเป็นประโยชน์ในการดำเนินงาน ขอขอบคุณหัวหน้าส่วนราชการ พนักงานส่วนตำบล พนักงานจ้าง และบุคลากรทุกท่านขององค์การบริหารส่วนตำบลนาคูที่เป็นกำลังสำคัญในการดำเนินงานจนทำให้ผลการดำเนินงานของโรงเรียนบ้านหนองหอยคำอ้อมสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณกำนันผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนาคู ประชาชนชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือให้ข้อมูลต่าง ๆ ในการดำเนินงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น จนสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายทำให้ผลการดำเนินงาน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

คณะกรรมการดำเนินงาน
งานฐานทรัพยากรท้องถิ่น
โรงเรียนบ้านหนองหอยคำอ้อม

คำนำ

โรงเรียนบ้านหนองหอยคำอ้อมได้ตระหนักถึงความสำคัญและเห็นคุณค่าของการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชและร่วมสนองพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ทรงมีพระราชดำริบางประการเกี่ยวกับการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชว่า “การสอนและอบรมให้เด็กมี จิตสำนึกในการอนุรักษ์พืชพรรณนั้นควรใช้วิธีการปลูกฝังให้เด็กเห็นความงดงาม ความน่าสนใจ และ เกิดความปิติที่จะทำการศึกษาและอนุรักษ์พันธุกรรมพืชต่อไป” ซึ่งการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมุ่งเน้นจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่นเพื่อปกป้องทรัพยากรท้องถิ่น สืบค้น รวบรวมทรัพยากรท้องถิ่น ปลูกรักษาทรัพยากรท้องถิ่น อนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรท้องถิ่น ศูนย์ข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่น และสนับสนุนในการอนุรักษ์จัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น นอกจากพันธุกรรมพืชแล้วยังรวมถึง ทรัพยากรกายภาพ ทรัพยากรชีวภาพ และทรัพยากรทางวัฒนธรรมภูมิปัญญา เพื่อเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่นให้รุ่นลูกสืบไป

การดำเนินงานฐานทรัพยากรท้องถิ่นของโรงเรียนบ้านหนองหอยคำอ้อม ส่งผลต่อความสามารถในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลนาคู สามารถพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น รักษาทรัพยากรท้องถิ่นให้ลูกหลานได้ใช้ประโยชน์ ตลอดจนส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของคนในชุมชนได้อีกทางหนึ่งด้วย

โรงเรียนบ้านหนองหอยคำอ้อม หวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานผลการดำเนินงานสืบค้น รวบรวม ทรัพยากรท้องถิ่น ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ และเป็นแนวทางแก่ผู้สนใจจะดำเนินการตามโครงการดังกล่าวต่อไปได้เป็นอย่างดี

คณะกรรมการดำเนินงาน
งานฐานทรัพยากรท้องถิ่น
โรงเรียนบ้านหนองหอยคำอ้อม

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก-ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
คำนำ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
- ความสำคัญและที่มาของการสำรวจ	2
- วัตถุประสงค์ของการสำรวจ	2
- ขอบเขตการสำรวจ	3-7
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	8-11
บทที่ 3 อุปกรณ์และวิธีการ	12
- อุปกรณ์ที่ใช้ในการสำรวจ	12
- วิธีดำเนินงาน	13-16
บทที่ 4 ผลการสำรวจ	17-41
บทที่ 5 สรุปผลการสำรวจ	42-44
บรรณานุกรม	45
ภาคผนวก	
- ใบงานที่ 1 – ใบงานที่ 6	
- ใบงานที่ 8	

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 แสดงแผนที่	17
ภาพที่ 2 แสดงพื้นที่การทำนา	18
ภาพที่ 3 แสดงพืชสวน	19
ภาพที่ 4 แสดงร้านค้าในชุมชน	19
ภาพที่ 5 แสดงความเข้มของแสง	21
ภาพที่ 6 ต้นฝรั่ง	25
ภาพที่ 7 ต้นย่านาง	27
ภาพที่ 8 ต้นมะม่วง	29
ภาพที่ 9 ผักผงชูรส	31
ภาพที่ 10 ต้นมะกรูด	33
ภาพที่ 11 ต้นส้มเขียวหวาน	35
ภาพที่ 12 ควาย	36
ภาพที่ 13 ไก่บ้าน	37
ภาพที่ 14 ควาย	38
ภาพที่ 15 การทำโมบายดอกสะแบง	41

บทที่ 1

บทนำ

ด้วยสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเล็งเห็นความสำคัญของการ อนุรักษ์พันธุ์พืชทรงมีพระราชดำริบางประการเกี่ยวกับการอนุรักษ์ พันธุ์กรรมพืชความว่า “การสอน และอบรมให้เด็กมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์พืชพรรณนั้นควรใช้วิธีการ ปลูกฝังให้เด็กเห็นความงดงาม ความน่าสนใจ และเกิดความปิติที่จะทำให้การศึกษา และอนุรักษ์พันธุ์พืช ต่อไป การใช้วิธีการสอน การอบรมที่ทำให้เกิดความรู้สึกกลัวว่า หากไม่อนุรักษ์แล้วจะเกิดผลเสียเกิด อันตรายแก่ตนเองจะทำให้เด็กเกิดความเครียด ซึ่งจะเป็นผลเสียแก่ประเทศในระยะยาว” (สำเนางาน โครงการอนุรักษ์ พันธุ์กรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราช กุมารี (อพ.สธ.).ออนไลน์)

โครงการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ จัดเป็นสิ่งที่สำคัญซึ่งใช้เป็น จุดเริ่มต้นในการปลูกฝังให้เด็ก เยาวชน และประชาชนหันมาสนใจ และเห็นความสำคัญของการ อนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะพันธุ์กรรมพืชที่มีคุณค่าและสรรพคุณต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ ต่อมนุษย์ มากมาย อันมีกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ กิจกรรมปกป้องพันธุ์กรรมพืช กิจกรรมสำรวจเก็บรวบรวมพันธุ์กรรมพืช กิจกรรมปลูกรักษาพันธุ์กรรมพืชกิจกรรมอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุ์กรรมพืช กิจกรรมศูนย์ข้อมูล พันธุ์กรรมพืช กิจกรรมวางแผนพัฒนาพันธุ์พืช กิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช และ กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช เมื่อมีการรวบรวมพรรณไม้จากต่างถิ่นมาปลูกเพิ่มขึ้น จึง กลายเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาธรรมชาติทางด้านพฤกษศาสตร์ไปโดยปริยาย อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ใน การศึกษาค้นคว้าทางด้านวิทยาศาสตร์ เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของผู้คนทั่วไปหรืออาจเป็นสถานที่ ท่องเที่ยว ที่ช่วยเสริมสร้างระบบเศรษฐกิจของประเทศ อีกทางหนึ่งด้วย

องค์การบริหารส่วนตำบลนาคู๋ ได้ดำเนินงานสนองพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิ ราชเจ้ากรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยการจัดตั้ง “ศูนย์อนุรักษ์พัฒนาทรัพยากร ท้องถิ่นตำบลนาคู๋” ซึ่งถือเป็นสื่อในการสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช เพื่อให้เด็ก เยาวชน ประชาชนที่สนใจได้ใกล้ชิดกับพรรณไม้ชนิดต่าง ๆ ได้ค้นคว้าหาความรู้เห็น คุณค่าประโยชน์ และความ สวยงามของธรรมชาติอันจะนำไปสู่กระบวนการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชต่อไป นอกจากนี้ ในการลงพื้นที่ชุมชนยังถือเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กเยาวชน และประชาชนได้เข้าไปศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น ในสาขาต่าง ๆ มีการจัดบันทึกวิเคราะห์จัดเก็บและมีกระบวนการในการนำเสนอเผยแพร่ข้อมูลเพื่อให้ สาธารณชนได้รู้เกี่ยวกับทรัพยากรและภูมิปัญญาของท้องถิ่น

โครงการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) งานฐานทรัพยากรท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาคู๋ ได้ดำเนินการ เพื่อสนองพระราชดำริของพระกนิษฐาธิราชเจ้ากรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ ทรงคาดหวังให้เด็ก เยาวชน และประชาชนได้มีโอกาสศึกษาพรรณไม้ เข้าใจและเห็นความสำคัญเกิดความ รักในต้นไม้ เกิดความเบิกบานใจที่ได้สัมผัสธรรมชาติ ได้อนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในกิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช เพื่อพัฒนาบุคลากรอนุรักษ์ และพัฒนาทรัพยากร

พันธกรรมพืช โดยมีการใช้ประโยชน์จากพรรณไม้ในการสร้างบรรยากาศในชุมชนให้ร่มรื่นสบายตา กรองมลพิษ และช่วยให้รู้สึกผ่อนคลายทางด้านจิตใจ

จากเหตุผลตามที่สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้ากรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี รัชกาลที่ ๑๐ ทรงรับสั่งให้เก็บรวบรวม พรรณไม้ท้องถิ่นที่หายากใกล้สูญพันธุ์และรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีคุณค่ามีโอกาที่จะสูญหายไปอย่างรวดเร็ว เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ค่านิยมของมนุษย์ การช่วงชิงทรัพยากรภูมิปัญญา รวมถึงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อตอบสนองกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ องค์การบริหารส่วนตำบลนาคู่จึงได้ดำเนินการศึกษาและสำรวจสภาพความเป็นชุมชนวิถีชุมชนและภูมิปัญญาชุมชนของตำบลนาคู่ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ด้วยการลงพื้นที่สำรวจ บันทึกและเก็บรวบรวมข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่น เพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีชีวิตและเพื่อรักษาสภาพแวดล้อมและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งเป็นการปลูกฝังให้มีความรู้และเข้าใจ เห็นคุณค่าของป่าไม้ทรัพยากรธรรมชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความสำคัญตลอดจนรู้จักการอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรเหล่านี้อย่างคุ้มค่าและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียมประเพณี ภูมิปัญญาให้อยู่ต่อไปอย่างยั่งยืน ทั้งยังเป็นการปลูกจิตสำนึก กระตุ้นส่งเสริมให้ทุกคนในท้องถิ่นรักถิ่นเกิดของตนเอง

ความสำคัญและที่มาของการสำรวจ

1. ผลการสำรวจทำให้ได้ข้อมูลฐานทรัพยากรท้องถิ่นซึ่งเป็นข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่นใน ด้านพันธุ์พืชและสัตว์ในชุมชน ความเป็นชุมชนวิถีชุมชนและภูมิปัญญาชุมชน
2. ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสำรวจในการ นำไปพัฒนาชุมชน ตลอดจนใช้เป็นข้อมูลของชุมชนในการดำเนินแผนการพัฒนาชุมชนต่อไป

หลักการ

รู้ทรัพยากร เห็นความหลาย รู้ระบบฐาน

สาระสำคัญ

การสำรวจเก็บรวบรวมและจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลทางด้านกายภาพ ชีวภาพ รวมทั้งวัฒนธรรมและภูมิปัญญา ของแต่ละท้องถิ่น ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน วิเคราะห์จัดทำเป็นระบบฐานข้อมูล

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อสำรวจและรวบรวมข้อมูลฐานทรัพยากรท้องถิ่น บ้านคำอ้อม หมู่ที่ 11 ตำบลนาคู่ อำเภอ นาแก จังหวัดนครพนม
2. เพื่อจัดทำข้อมูลฐานทรัพยากรท้องถิ่นบ้านคำอ้อม หมู่ที่ 11 ตำบลนาคู่ อำเภอ นาแก จังหวัด นครพนม

ขอบเขตของการศึกษา

ลำดับการดำเนินงาน

- 1) เก็บข้อมูลพื้นฐานในท้องถิ่น
- 2) เก็บข้อมูลการประกอบอาชีพในท้องถิ่น
- 3) เก็บข้อมูลกายภาพในท้องถิ่น
- 4) เก็บข้อมูลประวัติหมู่บ้าน ชุมชน วิถีชุมชน
- 5) เก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์จากพืชในท้องถิ่น
- 6) เก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์จากสัตว์ในท้องถิ่น
- 7) เก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์จากชีวภาพอื่นๆ ในท้องถิ่น
- 8) เก็บข้อมูลภูมิปัญญาในท้องถิ่น
- 9) เก็บข้อมูลแหล่งทรัพยากรและโบราณคดีในท้องถิ่น
- 10) จัดทำรายงานผลการสำรวจและจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น

แนวทางการดำเนินงาน

ลำดับการดำเนินงาน 1 เก็บข้อมูลพื้นฐานในท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบข้อมูลพื้นฐานในท้องถิ่นของตน
2. เพื่อให้เห็นศักยภาพของท้องถิ่น
3. เพื่อให้เกิดทักษะในการสอบถาม รวบรวมข้อมูลและเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน

กระบวนการดำเนินงาน

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ดำเนินงานร่วมกับโรงเรียนอาจเป็นโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดการดูแลรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอง หรือโรงเรียนที่ดำเนินการเรียนการสอนในเขตพื้นที่ ที่มีการสำรวจการเก็บข้อมูลพื้นฐานในท้องถิ่น
2. การสำรวจเก็บรวบรวมทรัพยากรท้องถิ่น ต้องได้ไม่น้อยกว่า 80 % ของจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด
3. สำรวจแหล่งข้อมูล กำหนดประเด็นคำถามก่อนสอบถามข้อมูล
4. สอบถามข้อมูลจากที่ทำการผู้ใหญ่ ที่ทำการกำนัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ
5. บันทึกข้อมูล โดยการกำหนดให้ใช้ใบงานสำรวจเก็บรวบรวมทรัพยากรท้องถิ่นในใบงานที่ 1 การเก็บข้อมูลพื้นฐานในท้องถิ่น

ลำดับการดำเนินงานที่ 2 เก็บข้อมูลการประกอบอาชีพในท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบการประกอบอาชีพของบุคคลในท้องถิ่น
2. เพื่อให้ทราบศักยภาพทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น

กระบวนการดำเนินงาน

1. สํารวจแหล่งข้อมูล กำหนดประเด็นคำถามก่อนลงพื้นที่สอบถามข้อมูล
2. สอบถามข้อมูลจากที่ทำการผู้ใหญ่ ที่ทำการกำนัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ
3. บันทึกข้อมูล โดยการกำหนดให้ใช้ใบงานที่ 2 การเก็บข้อมูลการประกอบอาชีพใน
ท้องถิ่น

ลำดับการดำเนินงานที่ 3 เก็บข้อมูลกายภาพในท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบสภาพภูมิศาสตร์ในท้องถิ่น
2. เพื่อให้ทราบศักยภาพของทรัพยากรกายภาพในท้องถิ่น
3. เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในอนุรักษ์ทรัพยากรในท้องถิ่น

กระบวนการดำเนินงาน

1. สํารวจแหล่งข้อมูล กำหนดประเด็นคำถามก่อนสอบถามข้อมูล
2. สอบถามข้อมูลจากที่ทำการผู้ใหญ่ ที่ทำการกำนัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
สำนักงานเกษตรอำเภอ
3. บันทึกข้อมูล โดยการกำหนดให้ใช้ใบงานที่ 3 การเก็บข้อมูลกายภาพในท้องถิ่น

ลำดับการดำเนินงานที่ 4 เก็บข้อมูลประวัติหมู่บ้าน ชุมชน วิถีชุมชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น
2. เพื่อให้ทราบศักยภาพของท้องถิ่น
3. เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่น

กระบวนการดำเนินงาน

1. วิถีชีวิต แสดงให้เห็นวิถีการดำรงชีวิตของคนในท้องถิ่น รอบวัน รอบสัปดาห์ รอบ
เดือน รอบปี
2. สํารวจแหล่งข้อมูล กำหนดประเด็นคำถามก่อนสอบถามข้อมูล
3. สอบถามข้อมูลจากที่ทำการผู้ใหญ่ ที่ทำการกำนัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
4. บันทึกข้อมูล โดยการกำหนดให้ใช้ ใบงานที่ 4 การเก็บข้อมูลประวัติหมู่บ้าน ชุมชน
วิถีชุมชน ในท้องถิ่น

ลำดับการดำเนินงานที่ 5 เก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ของพืชในท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบข้อมูลการใช้ประโยชน์ของพืชในท้องถิ่น
2. เพื่อให้ทราบศักยภาพของพืชในท้องถิ่น
3. เพื่อให้ตระหนัก เห็นคุณค่า ของพืชในท้องถิ่น

กระบวนการดำเนินงาน

1. สํารวจแหล่งข้อมูล กำหนดประเด็นคำถามก่อนสอบถามข้อมูล
2. สอบถามข้อมูลจากที่ทำการผู้ใหญ่ ที่ทำการกำนัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. บันทึกข้อมูล โดยการกำหนดให้ใช้ ใบงานที่ 5 การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์จาก

พืชในท้องถิ่น

ลำดับการดำเนินงานที่ 6. เก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ของสัตว์ในท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบข้อมูลของสัตว์ในท้องถิ่น
2. เพื่อให้ทราบศักยภาพของสัตว์ในท้องถิ่น
3. เพื่อให้ตระหนัก เห็นคุณค่า รู้ค่า ของสัตว์ในท้องถิ่น

กระบวนการดำเนินงาน

1. สํารวจแหล่งข้อมูล กำหนดประเด็นคำถามก่อนสอบถามข้อมูล
2. สอบถามข้อมูลจากที่ทำการผู้ใหญ่ ที่ทำการกำนัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. บันทึกข้อมูล โดยการกำหนดให้ใช้ ใบงานที่ 6 การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ของ

สัตว์ในท้องถิ่น

ลำดับการดำเนินงานที่ 7 เก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ของชีวภาพอื่น ๆ ในท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบข้อมูลของชีวภาพอื่น ๆ ในท้องถิ่น
2. เพื่อให้ทราบศักยภาพของชีวภาพอื่นๆในท้องถิ่น
3. เพื่อให้ตระหนัก เห็นคุณค่า รู้ค่า ของชีวภาพอื่นๆ ในท้องถิ่น

กระบวนการดำเนินงาน

1. สํารวจแหล่งข้อมูล กำหนดประเด็นคำถามก่อนสอบถามข้อมูล
2. สอบถามข้อมูลจากที่ทำการผู้ใหญ่ ที่ทำการกำนัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. บันทึกข้อมูล โดยการกำหนดให้ใช้ ใบงานที่ 7 การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์จาก

ชีวภาพอื่นๆ ในท้องถิ่น

ลำดับการดำเนินงานที่ 8 เก็บข้อมูลภูมิปัญญาในท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. เพื่อให้ทราบศักยภาพของภูมิปัญญาท้องถิ่น
3. เพื่อให้ตระหนักถึงการสืบสาน ภูมิปัญญาท้องถิ่น

กระบวนการดำเนินงาน

1. สํารวจแหล่งข้อมูล กำหนดประเด็นคำถามก่อนสอบถามข้อมูล
2. สัมภาษณ์หรือสอบถามข้อมูลจากบุคคล เช่น ผู้อาวุโส ผู้รู้ในท้องถิ่น
3. โดยการกำหนดให้ใช้ ใบงานที่ 8 การเก็บข้อมูลภูมิปัญญาในท้องถิ่น

ลำดับการดำเนินงานที่ 9 เก็บข้อมูลแหล่งทรัพยากรและโบราณคดีในท้องถิ่น วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบข้อมูลแหล่งทรัพยากรและโบราณคดีในท้องถิ่น
2. เพื่อให้ทราบศักยภาพของแหล่งทรัพยากรและโบราณคดีในท้องถิ่น
3. เพื่อให้ตระหนักและอนุรักษ์ แหล่งทรัพยากรและโบราณคดีในท้องถิ่น

กระบวนการดำเนินงาน

1. สำรวจแหล่งข้อมูล กำหนดประเด็นคำถามก่อนสอบถามข้อมูล
2. สัมภาษณ์หรือสอบถามข้อมูลจากบุคคล เช่น ผู้อาวุโส ผู้รู้ในท้องถิ่น
3. โดยการกำหนดให้ใช้ ใบงานที่ 9 การเก็บข้อมูลภูมิแหล่งทรัพยากรในท้องถิ่น

ลำดับการดำเนินงานที่ 10 จัดทำรายงานผลการสำรวจและจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น วัตถุประสงค์

1. เพื่อรวบรวมและตรวจสอบความสมบูรณ์ ถูกต้องของข้อมูลจากผลการเรียนรู้
2. เพื่อบันทึกข้อมูลในระบบฐานข้อมูล
3. เพื่อจัดทำรายงานผลการสำรวจและจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น

กระบวนการดำเนินงาน

1. รวบรวมและตรวจสอบความสมบูรณ์ ถูกต้องของข้อมูลจากผลการเรียนรู้ 9 ใบงาน
2. บันทึกข้อมูลในระบบฐานข้อมูล
  - 2.1) ระบบฐานข้อมูลรูปแบบทะเบียน ใบงานที่ 5 6 7 8 และ 9
  - 2.2) ระบบฐานข้อมูลรูปแบบโปรแกรม หรือไฟล์ข้อมูลใบงานที่ 1 – 9
3. สรุปและรวบรวมข้อมูลจากการดำเนินงานสำรวจเก็บรวบรวมงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น จัดทำรายงานผลการสำรวจและจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่นและจัดทำ CD/DVD

พื้นที่การสำรวจ

คือ บ้านคำอ้อม หมู่ที่ 11 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

ระยะเวลาการสำรวจ

ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ – เดือนเมษายน พ.ศ. 2566

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ฐานทรัพยากรท้องถิ่น หมายถึง ข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่นในด้านความเป็นชุมชนวิถี ชุมชนและภูมิปัญญาชุมชน
2. ความเป็นชุมชน หมายถึง ประวัติความเป็นมาของชุมชนการตั้งถิ่นฐาน และแนวปฏิบัติ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เช่น การใช้ทรัพยากรด้านอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค
3. วิถีชุมชน หมายถึง แนวทางในการดำเนินชีวิตความรู้เรื่องสังคมวัฒนธรรมความเป็นอยู่ ภูมิปัญญาของคนไทยการประพฤติปฏิบัติการศึกษาอบรมและการสืบทอดวัฒนธรรมจากอดีตถึง ปัจจุบัน

4. ภูมิปัญญาชุมชน หมายถึง ความรู้ความสามารถวิธีการผลงานที่คนในชุมชนได้ค้นคว้า รวบรวม และจัดเป็นความรู้ ถ่ายทอด ปรับปรุง จากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง จนเกิดผลผลิตที่ดี งดงามมีคุณค่ามี ประโยชน์ สามารถนำมาแก้ไขปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตได้ ภูมิปัญญาจึงเป็นรากฐานในการดำเนินชีวิตของ คนในชุมชน เช่น ภาษาและวรรณกรรม ประเพณี ศิลปวัตถุ และศิลปกรรม การแต่งกาย อาหาร เครื่องมือ เครื่องใช้ในการทำมาหากิน ที่อยู่อาศัย สมุนไพร และการแพทย์แผนไทย

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

การสำรวจและรวบรวมข้อมูลฐานทรัพยากรท้องถิ่นบ้านคำอ้อม หมู่ที่ 11 ตำบลนาคู่อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม เป็นการศึกษาสภาพความเป็นชุมชน วิถีชุมชน และภูมิปัญญา ท้องถิ่น ของบ้าน คำอ้อม หมู่ที่ 11 ตำบลนาคู่อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ผู้สำรวจได้สำรวจ และศึกษาเอกสารและงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น

1.1 ความสำคัญของการจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้ากรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระราชดำริ กับนายแก้วขวัญ วัชโรทัย เลขาธิการพระราชวังให้ดำเนินการอนุรักษ์พืชพรรณของประเทศ โดยพระราชทานให้โครงการส่วนพระองค์ฯ สวนจิตรลดา ฝ่ายวิชาการเป็นผู้ดำเนินการจัดตั้งธนาคารพืชพรรณขึ้น

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ได้เริ่มดำเนินการโดยฝ่ายวิชาการโครงการส่วนพระองค์ฯ สำหรับงบประมาณดำเนินงานนั้น สำนักงานคณะกรรมการพิเศษ เพื่อเป็นการประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้สนับสนุนให้กับโครงการส่วนพระองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยจัดตั้งธนาคารพืชขึ้นในปี พ.ศ.2536 สำหรับเก็บรักษาพันธุกรรมพืชที่เป็นเมล็ดและเนื้อเยื่อ และสนับสนุนงบประมาณดำเนินงานทุกกิจกรรมของโครงการ พ.ศ. 2536 จนถึงปัจจุบัน

การดำเนินงานตามโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช ได้มีการกำหนดแนวทางและกรอบกิจกรรม 8 กิจกรรม ที่อยู่ภายใต้ 3 กรอบการดำเนินงาน

กรอบที่ 1 การเรียนรู้ทรัพยากร เพื่อพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านการพัฒนาและด้านการบริหารจัดการ ด้านปกป้องทรัพยากรของประเทศ จึงต้องมีการเรียนรู้ทรัพยากรในพื้นที่ป่าธรรมชาติดั้งเดิมที่ปกปักษ์รักษาไว้ โดยมีกิจกรรมที่ดำเนินงาน ได้แก่ กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมปกปักษ์พันธุกรรมพืช กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมสำรวจเก็บรวบรวมพันธุกรรมพืช และกิจกรรมที่ 3 กิจกรรมปลูกรักษาพันธุกรรมพืช

กรอบที่ 2 การใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน ศึกษาวิจัย และประเมินศักยภาพของทรัพยากรต่าง ๆ ใน อพ.สธ. ทั้งในด้านการพัฒนาและการบริหารจัดการให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันและเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อกัน รวมทั้งพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ อพ.สธ. ให้เป็นเอกภาพ สมบูรณ์ และเป็นปัจจุบัน โดยบรรลุจุดมุ่งหมายตามแนวพระราชดำริ โดยมีกิจกรรมที่ดำเนินงานได้แก่ กิจกรรมที่ 4 กิจกรรมอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืช

กรอบที่ 3 การสร้างจิตสำนึกเพื่อให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ โดยเฉพาะเยาวชน นักเรียน นิสิตนักศึกษาและบุคคลทั่วไป ได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพืชพรรณไม้ และการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช ของประเทศ จนตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการอนุรักษ์ทรัพยากรที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อ มหาชนชาวไทย โดยมีกิจกรรมที่ดำเนินงาน ได้แก่ กิจกรรมที่ 7 กิจกรรม สร้างสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ พันธุกรรมพืช และกิจกรรมที่ 8 กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช

1.2 ความสำคัญของการจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น

กิจกรรมที่ 8 กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ หน่วยงานต่างๆ เข้าร่วมสนับสนุนงานของ อพ.สธ. ในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบของทุนสนับสนุน หรือดำเนินงานที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของ อพ.สธ. โดยอยู่ในกรอบของแผนแม่บท อพ.สธ. นอกจากนั้นยังเปิดโอกาสให้เยาวชนและประชาชนได้สมัครเข้ามาศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับ ทรัพยากรธรรมชาติในสาขาต่าง ๆ ตามความถนัดและสนใจ โดยมีคณาจารย์ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาให้ คำแนะนำ และให้แนวทางการศึกษา ได้แก่ ชมรมนักชีววิทยา อพ.สธ. และชมรมคณะปฏิบัติงานวิทยาการ อพ.สธ. ซึ่งจะเป็นผู้นำในการถ่ายทอดความรู้และสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรของประเทศให้แก่ เยาวชนและประชาชนชาวไทยต่อไป โดยที่ อพ.สธ. ประสานงานหน่วยงานที่ร่วมสนองพระราชดำริให้ ดำเนินการในกิจกรรมนี้ โดยกำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานเป็นระยะๆ ละ 5 ปี ให้สอดคล้องกับแนว ทางการดำเนินงานตามกรอบแผนแม่บทของ อพ.สธ. และจัดทำแผนประจำปีเฉพาะในส่วน of หน่วยงาน ตนเองให้ชัดเจน พร้อมทั้งวางแผน ปฏิบัติงานร่วมกันให้ชัดเจน ผ่านการประชุมคณะกรรมการดำเนินงาน อพ.สธ. ของหน่วยงานนั้น ๆ

2. แนวคิดการอนุรักษ์ทรัพยากรและสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงมีสายพระ เนตรยาวไกลทรงเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชในปี พ.ศ. 2503 ทรงอนุรักษ์ต้นยางนาในปี พ.ศ. 2504 ทรงให้นำพรรณไม้จากภูมิภาคต่าง ๆ มาปลูกไว้ในสวนจิตรลดาเพื่อเป็นแหล่งศึกษาและทรงมี โครงการพระราชดำริที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์พัฒนาทรัพยากร พัฒนาแหล่งน้ำ การอนุรักษ์และพัฒนาดิน อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เป็นการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ ต่อมาในปี พ.ศ. 2535 สมเด็จพระ กนิษฐาธิราชเจ้ากรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงสืบทอดพระราชปณิธานต่อ โดยมีพระราชดำริกับนายแก้วขวัญ วัชโรทัย เลขาธิการพระราชวัง ให้ดำเนินการอนุรักษ์พืชพรรณของ ประเทศโดย พระราชทานให้โครงการส่วนพระองค์ ฯ สวนจิตรลดา ฝ่ายวิชาการเป็นผู้ดำเนินการจัดตั้ง ธนาคารพืชพรรณขึ้นในปี พ.ศ. 2536 - 2549 โดยรับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกรมการพิเศษเพื่อ ประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) และเป็นหน่วยงานขึ้นตรงกับเลขาธิการ พระราชวัง ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2539 และต่อมาในปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 สำนักพระราชวัง ดำเนินการจัดสรร งบประมาณให้ และให้ อพ.สธ. ดำเนินการแยกจากโครงการส่วนพระองค์ฯ สวนจิตรลดาตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

2.1 วิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

นวัตน์ ไตรรักษ์ (2549) หลักในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติแบ่งออกเป็นหลักใหญ่ๆ 2 ประเภท คือ การอนุรักษ์ทางตรงและการอนุรักษ์ทางอ้อม การอนุรักษ์ทางตรง มีอยู่หลายวิธีด้วยกัน ดังนี้

1. การปกป้องรักษา คุ้มครอง (Presevation) การปกป้องรักษา หมายถึง การรักษาทรัพยากรนั้นให้คงสภาพเดิมตามธรรมชาติ การอนุรักษ์แบบนี้มักใช้กับทรัพยากรที่หายาก เช่น สัตว์ที่หายาก วิถีทัศน์ที่สวยงาม วิธีการนี้จำเป็นมาก เนื่องจากเป็นวิธีที่จะรักษาทรัพยากรให้คงอยู่ทั้งปริมาณและคุณภาพ เช่น การจัดอุทยานแห่งชาติ จะมีการรักษาพันธุ์สัตว์ พันธุ์ไม้ ตลอดจนธรรมชาติที่ดีวิธีหนึ่ง

2. การบูรณะ การปฏิสังขรณ์ การซ่อมแซม หรือการสร้างขึ้นมาใหม่ (Restoration) วิธีการอนุรักษ์แบบนี้ใช้กับทรัพยากรธรรมชาติได้หลายชนิด เช่น ป่าไม้ถูกทำลายไปอาจปลูกขึ้นทดแทน หรือสัตว์ป่าสงวนที่ถูกล่าจนเกือบสูญพันธุ์ ก็อาจช่วยขยายพันธุ์เพิ่มขึ้น หรือการบูรณะวัตถุโบราณให้อยู่ในสภาพที่ดี การอนุรักษ์วิธีนี้จะต้องคำนึงถึงสมดุลธรรมชาติด้วย ให้มีในปริมาณที่พอเหมาะ การบูรณะคล้ายกับการปกป้องรักษา เพื่อให้ทรัพยากรยังคงมีอยู่ตลอดไป

2.1 การปรับปรุงของเดิมให้มีประสิทธิภาพหรือมีประโยชน์มากกว่าเก่า วิธีการอนุรักษ์แบบนี้ถือหลักปรับปรุงทรัพยากรธรรมชาติให้ได้ผลผลิตสูงกว่าระดับธรรมชาติ เช่น การปรับปรุงบริเวณทะเลทราย ซึ่งเดิมไม่สามารถทำการเพาะปลูกได้ให้ทำการเพาะปลูกได้และมีผลผลิตเพิ่มขึ้นหรือการสร้างเขื่อนกั้นน้ำ เพื่อให้สามารถใช้พื้นที่ในการเพาะปลูกได้มากขึ้นและมีประสิทธิภาพขึ้น การผลิตและการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติบางอย่างเมื่อใช้หมดไปแล้วไม่สามารถสร้างขึ้นใหม่ได้ จึงควรใช้ทรัพยากรประเภทนี้อย่างมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุด ไม่ว่าจะเป็น ราก ใบ ดอก ผล หรือส่วนต่าง ๆ

2.2 การนำสิ่งอื่นมาใช้ทดแทนวิธีการนี้ใช้กับทรัพยากรที่มีมากมาทดแทนทรัพยากรที่มีน้อย ใช้ทรัพยากรที่หาง่ายแทนทรัพยากรที่หาได้ยาก วิธีนี้อาจประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ ขึ้นมาทดแทนก็ได้

2.3 การนำกลับมาใช้ใหม่ การอนุรักษ์ทรัพยากรแบบนี้ทำให้ลดการใช้ทรัพยากรลง แทนที่จะใช้ทรัพยากรใหม่อยู่ตลอดเวลา ก็เอาของเก่ากลับมาใช้ใหม่ เช่น ทรัพยากรประเภทโลหะต่าง ๆ หรือประเภทกระดาษและแก้ว เป็นต้น

2.4 การประดิษฐ์ของเทียมขึ้นมาใหม่ การอนุรักษ์แบบนี้จะช่วยลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติลง เช่น การประดิษฐ์ของเทียมขึ้นมาใช้ การใช้ยางเทียมแทนทรัพยากรธรรมชาติบางอย่าง

2.5 การหาประโยชน์จากสิ่งที่เราได้เปล่าหรือลงทุนน้อย การอนุรักษ์แบบนี้ตัวอย่าง เช่น การผลิตกระแสไฟฟ้าจากพลังงานน้ำตกจะช่วยประหยัดน้ำมันในการผลิตไฟฟ้า การใช้ความร้อนจากดวงอาทิตย์ตากแห้งผลิตผลทางการเกษตรก็มีส่วนช่วยประหยัดน้ำมันหรือพลังงานอื่น ๆ ได้ เช่น การตรวจสอบปริมาณและคุณภาพของทรัพยากร การศึกษาถึงปริมาณและคุณภาพของทรัพยากร ทำให้เรารู้จักใช้

ทรัพยากรต่างๆ ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด รู้จักใช้ทรัพยากรทดแทนและรู้จักบำรุงรักษาทรัพยากรนั้นให้มีคุณภาพที่ดีขึ้น

การอนุรักษ์ทางอ้อม ทรัพยากรธรรมชาติเป็นสมบัติส่วนรวม ดังนั้นทุกคนควรร่วมมืออนุรักษ์ทรัพยากรโดยวิธีการต่างๆ เช่น 1) เอกชนควรให้ความร่วมมือในรูปแบบของสมาคมต่าง ๆ เช่น สมาคมสงวนพันธุ์สัตว์ป่าหรือโดยการให้ทุนสนับสนุนผู้ทำงานเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ 2) รัฐบาลออกกฎหมายควบคุม กฎหมายที่จะต้องไม่เปิดโอกาสให้ผู้เห็นแก่ตัวเข้าไปทำลายประโยชน์ส่วนรวมได้ เจ้าหน้าที่รักษากฎหมายจะต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัดจึงจะเกิดผลดีในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ 3) ให้การศึกษาทำให้คนในสังคมมีความรู้ ความรับผิดชอบ รู้ถึงประโยชน์และโทษของการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อจะได้ช่วยรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่หรือใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม

2.2 การส่งเสริมและเผยแพร่การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่ผู้คนในชุมชนได้พัฒนาต่อเนื่องมาเป็น เวลายาวนานจึงมีความเป็นพลวัตและมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ดังนั้นการรักษาภูมิปัญญาให้คง อยู่คู่กับท้องถิ่นจึงควรได้รับการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น

สามารถ จันทร์สุรีย์ (2536) ได้จำแนกวิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาไว้ 2 ประเภท ได้แก่

1. วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาแก่เด็ก เด็กโดยทั่วไปมีความสนใจในช่วงเวลานั้นในสิ่งที่ใกล้ ตัว ซึ่งแตกต่างจากผู้ใหญ่ กิจกรรมการถ่ายทอดต้องง่ายไม่ซับซ้อนสนุกสนานและดึงดูดใจ เช่น การละเล่น การเล่านิทาน การลองทำตามตัวเอง เป็นต้น วิธีการเหล่านี้เป็นการสร้างเสริมนิสัยและ บุคลิกภาพที่สังคมปรารถนา ซึ่งส่วนใหญ่มุ่งเน้น จริยธรรมที่เป็นสิ่งที่ควรทำและไม่ควรทำ

2. วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาแก่ผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่ถือว่าเป็นผู้ที่ผ่าน ประสบการณ์ต่างๆ มาพอสมควรแล้วและเป็นวัยทำงาน วิธีการถ่ายทอดทำได้หลายรูปแบบ เช่น วิธีการบอกเล่าโดยตรง หรือบอกเล่าผ่านพิธีสู่ขวัญ พิธีกรรมทางศาสนา พิธีกรรมตามขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น ต่าง ๆ นอกจากนี้วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาจะออกมาในรูปแบบของการบันเทิงหรือสอดแทรกในกระบวนการและเนื้อหาหรือคำร้อง

บทที่ 3

อุปกรณ์และวิธีการ

การสำรวจและรวบรวมข้อมูลฐานทรัพยากรท้องถิ่น และการจัดทำข้อมูลฐานทรัพยากรท้องถิ่น บ้านคำอ้อม หมู่ที่ 11 ตำบลนาคู่ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม เป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้าน การประกอบอาชีพ ข้อมูลด้านกายภาพ ประวัติหมู่บ้าน วิถีชุมชน การใช้ประโยชน์ของพืช การใช้ประโยชน์ของสัตว์ การใช้ประโยชน์ของชีวภาพอื่นๆ ภูมิปัญญาท้องถิ่นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติและโบราณคดีในบ้านคำอ้อม หมู่ที่ 11 ตำบลนาคู่ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ผู้สำรวจได้ดำเนินการสำรวจตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

อุปกรณ์ที่ใช้ในการสำรวจ

1. ดินสอ
2. ปากกา
3. กระดาษ
4. สายวัด
5. ตลับเมตร
6. กล้องถ่ายรูป
7. โทรศัพท์มือถือ
8. ใบงาน
9. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

การบริหารจัดการในการสำรวจและรวบรวมข้อมูล

1. ประชุมวางแผนการดำเนินงาน
2. แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อมอบหมายงาน
3. เตรียมวัสดุอุปกรณ์และเอกสารที่เกี่ยวข้อง
4. ทำหนังสือแจ้งหมู่บ้าน
5. ประชุมชี้แจงในหมู่บ้าน
6. ลงพื้นที่สำรวจและรวบรวมข้อมูล
7. จัดทำรูปเล่มรายงานผลการดำเนินงาน

วิธีการดำเนินงาน

วิธีการในงานที่ 1 เรื่องการเก็บข้อมูลพื้นฐานในท้องถิ่น

1. วิธีการสัมภาษณ์
  - 1.1 ผู้นำหมู่บ้าน
  - 1.2 ประชาชนชาวบ้าน
  - 1.3 ผู้รู้ในชุมชนที่อยู่มานาน
  - 1.4 หน่วยงานในท้องถิ่นนั้น /บ้าน วัด โรงเรียน รพ.สต.
2. การสืบค้นข้อมูล
  - 2.1 ทะเบียนราษฎร์จากอำเภอ
  - 2.2 แผนพัฒนาท้องถิ่น
  - 2.3 แผนชุมชน
  - 2.4 ระบบสารสนเทศ
3. ลงพื้นที่เก็บข้อมูล
  - 3.1 ผู้รับผิดชอบลงพื้นที่สำรวจข้อมูลพื้นฐาน

วิธีการในงานที่ 2 เรื่อง การเก็บข้อมูลการประกอบอาชีพในท้องถิ่น

1. วิธีการสัมภาษณ์
  - 1.1 ผู้นำหมู่บ้าน
  - 1.2 ประชาชนในหมู่บ้าน
2. การสืบค้นข้อมูล
  - 2.1 สำนักงานเกษตรอำเภอ/สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ/สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ
  - 2.2 ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน
  - 2.3 องค์การบริหารส่วนตำบล
  - 2.4 website
3. ลงพื้นที่เก็บข้อมูล
  - 3.1 ผู้รับผิดชอบลงพื้นที่สำรวจข้อมูลพื้นฐาน

วิธีการในงานที่ 3 เรื่อง การเก็บข้อมูลด้านกายภาพในท้องถิ่น

1. วิธีการสัมภาษณ์
  - 1.1 ผู้นำหมู่บ้านและประชาชน
2. การสืบค้นข้อมูล
  - 2.1 สำนักงานเกษตรอำเภอ/สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ/สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ
  - 2.2 ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน
  - 2.3 องค์การบริหารส่วนตำบล

3. ลงพื้นที่เก็บข้อมูล

3.1 ผู้รับผิดชอบลงพื้นที่สำรวจข้อมูลพื้นฐาน

วิธีการใบงานที่ 4 เรื่อง การเก็บข้อมูล ประวัติหมู่บ้าน ชุมชน วิถีชุมชน

1. วิธีการสัมภาษณ์

1.1 ผู้นำหมู่บ้าน

1.2 ประชาชนชาวบ้าน

2. การสืบค้นข้อมูล

2.1 องค์กรบริหารส่วนตำบล

3. ลงพื้นที่เก็บข้อมูล

3.1 ผู้รับผิดชอบลงพื้นที่สอบถาม/สัมภาษณ์ข้อมูลประวัติหมู่บ้าน ชุมชน และวิถีชุมชน

3.2 ลงพื้นที่เพื่อร่วมกิจกรรมในชุมชน

วิธีการใบงานที่ 5 เรื่อง การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์พืชในท้องถิ่น

1. วิธีการสัมภาษณ์

1.1 ผู้นำหมู่บ้าน

1.2 ประชาชนชาวบ้าน

1.3 ผู้รู้ในหมู่บ้าน เจ้าของพืช

2. การสืบค้นข้อมูล

2.1 ระบบสารสนเทศ อินเทอร์เน็ต

3. ลงพื้นที่เก็บข้อมูล

3.1 ผู้รับผิดชอบลงพื้นที่สำรวจข้อมูลการใช้ประโยชน์พืช

3.2 สรุปลงบันทึกข้อมูลลงใบงานที่ 5

3.3 นำข้อมูลพืช จัดทำทะเบียนพรรณไม้ในชุมชน

วิธีการใบงานที่ 6 เรื่อง การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์สัตว์ในท้องถิ่น

1. วิธีการสัมภาษณ์

1.1 ผู้นำหมู่บ้าน

1.2 ประชาชนชาวบ้าน

1.3 ผู้รู้ในหมู่บ้าน เจ้าของสัตว์หรือผู้มีอาชีพเลี้ยงสัตว์

2. การสืบค้นข้อมูล

2.1 ระบบสารสนเทศ อินเทอร์เน็ต

3. ลงพื้นที่เก็บข้อมูล
  - 3.1 ผู้รับผิดชอบลงพื้นที่สำรวจข้อมูลการใช้ประโยชน์สัตว์
  - 3.2 สรุปและบันทึกข้อมูลลงใบงานที่ 6
  - 3.3 นำข้อมูลสัตว์ จัดทำทะเบียนสัตว์ในชุมชน

วิธีการใบงานที่ 8 เรื่อง การเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ในท้องถิ่น

1. วิธีการสัมภาษณ์
  - 1.1 ผู้นำหมู่บ้าน
  - 1.2 ประชาชนชาวบ้าน
  - 1.3 ผู้รู้ในหมู่บ้านเจ้าของภูมิปัญญา
2. การสืบค้นข้อมูล
  - 2.1 ระบบสารสนเทศ อินเทอร์เน็ต
3. ลงพื้นที่เก็บข้อมูล
  - 3.1 ผู้รับผิดชอบลงพื้นที่สำรวจข้อมูลภูมิปัญญาในท้องถิ่น
  - 3.2 สรุปและบันทึกข้อมูลลงใบงานที่ 8
  - 3.3 นำข้อมูลภูมิปัญญาที่ได้จัดทำทะเบียนภูมิปัญญาในชุมชน

วิธีการใบงานที่ 9 เรื่อง การเก็บข้อมูลแหล่งทรัพยากรและโบราณคดีในท้องถิ่น

1. วิธีการสัมภาษณ์
  - 1.1 ผู้นำหมู่บ้าน
  - 1.2 ประชาชนชาวบ้าน
  - 1.3 ผู้รู้ในหมู่บ้าน ผู้อาวุโสในท้องถิ่น
2. การสืบค้นข้อมูล
  - 2.1 ระบบสารสนเทศ อินเทอร์เน็ต
  - 2.2 องค์กรบริหารส่วนตำบล
  - 2.3 สำนักงานวัฒนธรรมอำเภอ วัด
3. ลงพื้นที่เก็บข้อมูล
  - 3.1 ผู้รับผิดชอบลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแหล่งทรัพยากรและโบราณคดีในท้องถิ่น

การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

1. การวางแผนด้านข้อมูล ผู้ศึกษาได้วางแผนเก็บข้อมูลการสำรวจเก็บรวบรวมทรัพยากรท้องถิ่น ดังนี้
  - 1.1 ฐานทรัพยากรท้องถิ่นเป้าหมาย คือ บ้านคำอ้อม หมู่ที่ 11 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม โดยกำหนดพื้นที่สำรวจทั้งหมดบ้านในปีงบประมาณ 2566 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึกละเอียดและถูกต้องครบถ้วน
  - 1.2 เริ่มสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลฐานทรัพยากรท้องถิ่น บ้านคำอ้อม หมู่ที่ 11 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ในช่วงเดือน กุมภาพันธ์ – เมษายน 2566
  - 1.3 นำแบบเก็บรวบรวมข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่น 9 ใบงาน มาวิเคราะห์เป็นประเด็นต่าง ๆ เพื่อนำไปสร้างเครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูลทางภาคสนาม โดยมีหัวข้อสำคัญตามลำดับใบงาน ดังนี้
    - ใบงานที่ 1 การเก็บข้อมูลพื้นฐานในท้องถิ่น
    - ใบงานที่ 2 การเก็บข้อมูลการประกอบอาชีพในท้องถิ่น
    - ใบงานที่ 3 การเก็บข้อมูลด้านกายภาพในท้องถิ่น
    - ใบงานที่ 4 การเก็บข้อมูลประวัติหมู่บ้าน วิถี ชุมชน
    - ใบงานที่ 5 การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ของพืชในท้องถิ่น ทะเบียนพรรณไม้ในชุมชน
    - ใบงานที่ 6 การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์สัตว์ในท้องถิ่น ทะเบียนพันธุ์สัตว์ในชุมชน
    - ใบงานที่ 7 การสำรวจเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ชีวภาพอื่นๆ ทะเบียนชีวภาพอื่นๆ ในชุมชน
    - ใบงานที่ 8 การเก็บรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่น
    - ใบงานที่ 9 การรวบรวมข้อมูลแหล่งทรัพยากรธรรมชาติและโบราณคดี
  - 1.4 จัดการประชุมหมู่บ้าน เพื่อชี้แจงแนวทางการดำเนินงานสำรวจและเก็บ รวบรวมข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่นในบ้านคำอ้อม หมู่ที่ 11 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม
2. การศึกษาข้อมูลจากเอกสารและบุคคล ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าหาความรู้จากเอกสารทาง วิชาการ ตำรา และข้อมูลจากบุคคลในพื้นที่เพื่อให้เกิดความชัดเจนและมั่นใจ เพื่อความมั่นใจในการรวบรวมข้อมูล สำหรับเป็นฐานข้อมูลของชุมชนต่อไป
3. การศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้นในพื้นที่เป้าหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลนาคู ได้เข้าไปในพื้นที่เพื่อรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นของพื้นที่และเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์การศึกษาให้แก่ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบ ตลอดจนได้ติดต่อประสานงานกับผู้นำชุมชนในหมู่บ้าน ผู้รู้ ปราชญ์ชาวบ้าน ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจ

บทที่ 4 ผลการสำรวจ

บ้านคำอ้อม หมู่ที่ 11 ตำบลนาคู่อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ตั้งอยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีลักษณะอากาศร้อนและแห้งแล้ง อากาศแบ่งออกเป็น 3 ฤดู คือ ฤดูหนาว จะเริ่มต้นเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนกุมภาพันธ์ ฤดูร้อนเริ่มเดือนมีนาคม ถึง เดือนพฤษภาคม ฤดูฝน เริ่มเดือนมิถุนายน ถึง เดือนตุลาคม

ข้อมูลทั่วไป

ชื่อหมู่บ้าน (ทางการ) บ้านคำอ้อม

ชื่อหมู่บ้าน (ที่ชาวบ้านเรียก) บ้านคำอ้อม

ที่ตั้ง หมู่ที่ 11 ตำบลนาคู่อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

เส้นทางหลวงหมายเลข 2033

พิกัดภูมิศาสตร์ ละติจูด 16.979607 N ลองจิจูด 104.513946 E

ภาพที่ 1 แสดงแผนที่

จำนวนประชากร หมู่ที่ 11 จำนวน 116 ครัวเรือน

จำนวนประชากร 438 คน ชาย 212 คน หญิง 226 คน

➤ 0 ปีเต็ม - 14 ปี	75 คน	ชาย 46 คน	หญิง 29 คน
➤ 15 ปีเต็ม - 25 ปี	58 คน	ชาย 29 คน	หญิง 29 คน
➤ 26 ปีเต็ม - 49 ปี	170 คน	ชาย 82 คน	หญิง 88 คน
➤ 50 ปีเต็ม - 59 ปี	60 คน	ชาย 30 คน	หญิง 30 คน
➤ 60 ปี ขึ้นไป	75 คน	ชาย 25 คน	หญิง 50 คน

การประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม และด้านอุตสาหกรรม

ด้านเกษตรกรรม

พื้นที่ทำนา 18 ไร่ 6 ครัวเรือน

ภาพที่ 2 แสดงพื้นที่การทำนา

พื้นที่ทำสวน 3 ไร่ 1 ครัวเรือน

1. ยางพารา จำนวน 3 ไร่

ภาพที่ 3 แสดงพืชสวน

พื้นที่ทำไร่ -

ปศุสัตว์ จำนวนสัตว์ในพื้นที่โดยรวม

โค 5 ตัว	สุกร 15 ตัว	เป็ด 48 ตัว
ไก่ 92 ตัว	กระบือ 8 ตัว	อื่นๆ - ตัว

การประกอบอาชีพด้านพาณิชย์ ร้านค้า จำนวน 4 แห่ง

ภาพที่ 4 แสดงร้านค้าในชุมชน

- (ร้านที่ 1) นางรัศมี คำโสมศรี
 (ร้านที่ 2) นางสุดใจ ยตะโคตร
 (ร้านที่ 3) นางกรประเสริฐ เชื้อคำเพ็ง
 (ร้านที่ 4) นางชนิษฐา ยตะโคตร

การประกอบอาชีพด้านสถานบริการ มีร้านอาหาร จำนวน 1 แห่ง

สภาพภูมิประเทศและสังคมพืช

สภาพภูมิประเทศ พื้นที่เป็นที่ราบสูง ทิศเหนือติดกับบ้านคำอ้อม หมู่ที่ 3 ทิศใต้ติดบ้านหนองหอย หมู่ที่ 10 ทิศตะวันออกติดบ้านหนองหอย หมู่ที่ 10 ทิศตะวันตกติดเขตพื้นที่ตำบลหนองสังข์

สังคมพืช พืชที่พบกระจายโดยทั่วไป มี มะม่วง ลำไย

ลักษณะดิน ลักษณะดิน ชุดดินนครพนม กลุ่มชุดดินที่ 6 ลักษณะและคุณสมบัติดิน เป็นดินลึกมาก ดินบน เป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้งหรือดินร่วนปนดินเหนียว สีน้ำตาลปนเหลืองหรือสีน้ำตาล มีจุดประสีน้ำตาลแก่หรือสีน้ำตาลปนเหลือง ดินล่างเป็นดินเหนียวปนทรายแป้งหรือดินเหนียว สีเทาอ่อน สีน้ำตาลปนเทาจางหรือสีเทา มีจุดประสีแดงของศิลาแลงอ่อนในดินล่างปริมาณ 5-50 % โดยปริมาตร ภายใต้อายุ 150 ซม. จากผิวดิน อาจพบก้อนเหล็กและแมงกานีสสะสมในดินล่าง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 5.5-6.5) ในดินบนและเป็นกรดจัดมาก (pH 4.5-5.0) ในดินล่าง

ปริมาณและคุณภาพน้ำ

ปริมาณความต้องการใช้น้ำเปรียบเทียบกับปริมาณน้ำที่มีในพื้นที่ มีน้ำเพียงพอตลอดปี

คุณภาพของน้ำ น้ำสะอาดไม่มีปัญหาการปนเปื้อน

อุณหภูมิ

เช้า	27	องศาเซลเซียส
เที่ยง	38	องศาเซลเซียส
เย็น	30	องศาเซลเซียส
สูงสุด	39	องศาเซลเซียส
ต่ำสุด	20	องศาเซลเซียส

ณ พื้นที่เก็บโดยรวมต่อวัน

ความเข้มแสง

เช้า 2875 ลักซ์   เพียง 12012 ลักซ์   เย็น 4598 ลักซ์

ภาพที่ 5 แสดงความเข้มของแสง

สรุปข้อมูลประวัติหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง

ชื่อบ้านคำอ้อม มาจากพื้นที่บริเวณรอบหมู่บ้านทางทิศตะวันตกมีน้ำคำไหลตลอด จึงนำมาตั้งเป็นบ้านคำอ้อม

สาเหตุที่มาตั้งรกรากที่บ้านคำอ้อม เนื่องจากบ้านนาฉันทะเดิมได้เกิดโรคระบาดขึ้น และประกอบกับพื้นที่บ้านคำอ้อมนี้ มีความอุดมสมบูรณ์ บ้านคำอ้อม ตั้งขึ้นราวปี 2450 กลุ่มคนที่อพยพมาได้แก่ นายโคตร นายเพ็ง และนายสี

ประวัติหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง

ประวัติบ้านคำอ้อม หมู่ที่ 11 ตำบลนาคู้ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

บ้านคำอ้อม ตั้งบ้านเรือนขึ้นมาราวปี พ.ศ. 2543 มีจำนวน 103 ครัวเรือน โดยอพยพ มาจากบ้านคำอ้อม หมู่ที่ 3 ตำบลนาคู้ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ซึ่งแรกเริ่มเป็นชนเผ่าภูไทที่อพยพมาจาก สปป.ลาว มาจากเมืองเซตหนองเซา มาตั้งหลักปักฐานที่บ้านนาฉันทะ (บ้านนาฉันทะในปัจจุบัน)

ผู้ให้ข้อมูล คนที่ 1 นางนารี เชื้อคำเพ็ง อายุ 64 ปี ประกอบอาชีพ เกษตรกร บ้านคำอ้อม บ้านเลขที่ 150 หมู่ที่ 11 ตำบลนาคู้ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

ประวัติบ้านคำอ้อม หมู่ที่ 11 ตำบลนาคู่ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

ผู้คนอพยพมาจากบ้านนาฉันทะ ซึ่งตอนนั้นบ้านนาฉันทะเกิดโรคระบาดอย่างหนัก และมีคนกลุ่มหนึ่งได้อพยพออกจากบ้านนาฉันทะมาอยู่หัวไร่ปลายนาและหลังๆ มา มีผู้คนอพยพ ออกมาเยอะมาอยู่บริเวณบ้านหนองหอยที่มีความอุดมสมบูรณ์ และผู้คนได้มาอยู่รวมตัวกันเยอะขึ้น ซึ่งบริเวณนั้นมีน้ำคำไหลตลอดปี จึงตั้งชื่อบ้านคำอ้อม

ผู้ให้ข้อมูล คนที่ 2 นางชาติ เชื้อคำเพ็ง อายุ 66 ปี อาชีพ เกษตรกร บ้านคำอ้อม บ้านเลขที่ 89 หมู่ที่ 11 ตำบลนาคู่ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

สรุปวิถีชีวิตหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง

ในฤดูทำนา ไถ หว่านกล้า ดำนา ใส่ปุ๋ย กำจัดวัชพืช ปล๋อยน้ำเข้านานอกฤดูทำนา ปลุกพืชผัก กำจัดวัชพืช ใส่ปุ๋ย พรวนดินและมีการรับจ้างเกี่ยวข้าว ปลุกผักสวนครัว นำพืชผักที่ปลูกไปขาย นอกจากนี้ยังมีบุญประเพณีต่างๆ

ข้อมูลวิถีชีวิตรายบุคคล

วิถีชีวิตรอบวัน ตื่นนอนประมาณ 04.00 น. ในฤดูทำนา ไถเตรียมแปลง หว่านข้าว ใส่ปุ๋ย กำจัดวัชพืช เกี่ยวข้าว ตากข้าว แล้วนำขึ้นยุ้งฉาง นอกฤดูทำนา ปลูกผัก เช่น พริก ถั่ว ผักต่างๆ ดูแลพืชผักถอนหญ้าใส่ปุ๋ยรดน้ำ พอดีเต็มก็เก็บไปขาย

วิถีชีวิตรอบสัปดาห์ ตัดหญ้า ถอนหญ้า ตกแต่งคันนา ใส่ปุ๋ยพืชผักที่ปลูก

วิถีชีวิตเดือน ใส่ปุ๋ยข้าว

วิถีชีวิตรอบปี ขายข้าว ร่วมบุญประเพณีที่หมู่บ้านจัดขึ้น

ผู้ให้ข้อมูล คนที่ 1 นายสอน สุขสบาย อายุ 50 ปี อาชีพ เกษตรกร บ้านหนองหอยคำอ้อม บ้านเลขที่ 77 หมู่ที่ 11 ตำบลนาคู่ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

ข้อมูลวิถีชีวิตรายบุคคล

วิถีชีวิตรอบวัน ตื่นนอนประมาณ 04.00 น. – 05.00 น. นั่งข้าว ใส่บาตร ทำกับข้าว รับประทานอาหารเช้า ปลูกผักสวนครัว เช่น หอม มะเขือเทศ ผัก กำจัดวัชพืช รดน้ำ ใส่ปุ๋ย พรวนดิน ปลูกกรอบบริเวณบ้าน เพื่อใช้รับประทานหากเหลือเอะก็จะนำไปขายและรับจ้างเกี่ยวข้าวใน ฤดูเก็บเกี่ยว

วิถีชีวิตรอบสัปดาห์ พรวนดินพืชผักสวนครัว กำจัดวัชพืช

วิถีชีวิตเดือน ใส่ปุ๋ยผักสวนครัว กำจัดวัชพืช

วิถีชีวิตรอบปี ร่วมบุญประเพณีที่ทางหมู่บ้านจัดขึ้น เช่น ทำบุญปีใหม่ สงกรานต์ บุญผ้าป่า บุญกฐิน ฯ

ผู้ให้ข้อมูล คนที่ 2 นางจันทร์ เชื้อคำเพ็ง อายุ 60 ปี อาชีพ แม่บ้าน บ้านหนองหอยคำอ้อม บ้านเลขที่ 178 หมู่ที่ 11 ตำบลนาคู่ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

วิถีชีวิตหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง

เดือนมกราคม ทำบุญวันปีใหม่ เชื่อว่าเป็นการเริ่มต้นสิ่งดีๆ เสริมความเป็นสิริมงคลในชีวิต

เดือนกุมภาพันธ์ บุญสู่ขวัญข้าว หลังจากที่เอาข้าวเต็มยุ้งฉาง

เดือนมีนาคม บุญพระเวส/บุญพะเหวด/บุญมหาชาติ เป็นบุญประเพณีประจำปี

เดือนเมษายน ประเพณีสงกรานต์ รดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ สรงน้ำพระ

เดือนพฤษภาคม เตรียมแปลงปลูกนาข้าว ไถนา

เดือนมิถุนายน ไถนา หว่านกล้า ดำนา

เดือนกรกฎาคม เข้าพรรษา ทำบุญตักบาตร ฟังธรรม ถวายเทียนพรรษา

เดือนสิงหาคม -

เดือนกันยายน บุญข้าวสาก โดยนำข้าวสากไปถวายพระ และวางไว้บริเวณวัดเพื่ออุทิศ ส่วนกุศล

ให้กับญาติที่ล่วงลับไปแล้ว

เดือนตุลาคม บุญออกพรรษา

เดือนพฤศจิกายน บุญกฐิน ชาวบ้านนำผ้าใหม่ถวายแด่พระสงฆ์

เดือนธันวาคม ส่งท้ายปีเก่า

การสำรวจและการเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ของพืชในท้องถิ่น บ้านคำอ้อม หมู่ที่ 11 ตำบลนาคู่อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ในปีงบประมาณ 2566 พบพืช 6 ชนิด คือ หมากสีดา ย่านาง หมากม่วง ผักผงชูรส หมากกูด และส้มเขียวหวาน โดยมีข้อมูลพืชดังนี้

1. ชื่อชนิดพืช หมากสีดา (ฝรั่ง)

วิทยาศาสตร์ *Psidium guajava* L.

วงศ์ MYRTACEAE

รหัสพรรณไม้ 8-6480705-11-087/4

ลักษณะวิสัย ไม้ต้น

ลักษณะเด่นของพืช เป็นไม้ยืนต้น สูง 3-10 เมตร ต้นเกลี้ยงมัน เปลือกต้นเรียบ ใบเดี่ยวกึ่งอ่อนเป็นสีเขียว ยัดออ่อนมีขนสั้นๆ ใบเดี่ยวเรียงตรงข้าม ดอกเป็นดอกเดี่ยวหรือช่อ ออกที่ซอกใบ กลีบดอกสีขาว ผลดิบมีสีเขียว เมื่อสุกเป็นสีเหลือง

บริเวณที่พบ บ้านคำอ้อม บ้านเลขที่ 25 หมู่ที่ 11 ต.นาคู่อ.นาแก จ.นครพนม

พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งพรรณไม้)

ละติจูด (Latitude) 16.980226 N ลองจิจูด (Longitude) 104.515274 E

อายุประมาณ 8 ปี เส้นรอบวงลำต้น 0.1 เมตร ความสูง 3 เมตร

สถานภาพ เป็นพืชที่พบทั่วไป จำนวนที่พบ 1 ต้น

การใช้ประโยชน์ในท้องถิ่น

อาหาร รับประทานเป็นผลไม้ และนำมาแปรรูป แช่วัย ทำน้ำฝรั่ง

ยารักษาโรค ใช้กับคน ใบฝรั่งใช้ดับกลิ่นปาก มีฤทธิ์ทางด้านป้องกันลำไส้อักเสบ

ยารักษาโรค ใช้กับสัตว์ ใบฝรั่งผสมกับอาหารให้สุกรกิน เพื่อแก้อาการท้องเสีย

ความสำคัญของพืช เป็น พืชไม้ผล

เจ้าของพืช

ชื่อ-สกุล นายเสกสรร บัวงาม อายุ 63 ปี อาชีพ ทำนา

ชื่อหมู่บ้าน บ้านคำอ้อม เลขที่ 25 หมู่ที่ 11 ตำบลนาคู่อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

ผู้ให้ข้อมูล

ชื่อ-สกุล นายเสกสรร บัวงาม อายุ 63 ปี อาชีพ ทำนา

ชื่อหมู่บ้าน บ้านคำอ้อม เลขที่ 25 หมู่ที่ 11 ตำบลนาคู่อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

ลักษณะวิสัย

ลำต้น

ใบด้านหน้า

ใบด้านหลัง

ผล

2. ชื่อชนิดพืช ย่านาง

วิทยาศาสตร์ *Tiliacora triandra* (Colebr.) Diels วงศ์ MENISPERMACEAE

รหัสพรรณไม้ 8-6480705-11-017/2

ลักษณะวิสัย ไม้เลื้อย

ลักษณะเด่นของพืช ไม้เถาเลื้อย เถากลมขนาดเล็ก เถามีสีเขียว เมื่อเถาแก่จะมีคล้ำ มีเหง้าอยู่ใต้ดิน ใบเดี่ยวหนาสีเขียวเข้ม เป็นเนื้อมัน เรียงแบบสลับรูปไข่ ปลายใบแหลม ดอกเป็นช่อเล็กๆ ผลกลมรูปไข่ ผิวเกลี้ยงมีเมล็ดแข็ง ผลดียวสีเขียว ผลสุกสีแดง

บริเวณที่พบ บ้านคำอ้อม บ้านเลขที่ 209 หมู่ที่ 11 ต.นาคู อ.นาแก จ.นครพนม

พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งพรรณไม้)

ละติจูด (Latitude) 16.980086 N ลองจิจูด (Longitude) 104.514922 E

อายุประมาณ 3 ปี เส้นรอบวงลำต้น 0.20 เมตร ความสูง 1.5 เมตร

สถานภาพ เป็นพืชที่พบทั่วไป จำนวนที่พบ 1 ต้น

การใช้ประโยชน์ในท้องถิ่น

อาหาร : นำใบของย่านางมาขยี้เพื่อเอาน้ำมาเป็นส่วนประกอบหนึ่งของอาหาร

ยารักษาโรค ใช้กับคน : น้ำย่านางมีสรรพคุณช่วยถอนพิษไข้ ย่านางช่วยลดระดับน้ำตาล

ในเส้นเลือด

ความสำคัญของพืช เป็น พืชผักพื้นเมือง ผักสวนครัว, พืชสมุนไพรและพืชให้สี

เจ้าของพืช

ชื่อ-สกุล นางธัญญารัตน์ ปกครอง อายุ 48 ปี อาชีพ เกษตรกร

ชื่อหมู่บ้าน บ้านคำอ้อม เลขที่ 209 หมู่ที่ 11 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

ผู้ให้ข้อมูล

ชื่อ-สกุล นางธัญญารัตน์ ปกครอง อายุ 48 ปี อาชีพ เกษตรกร

ชื่อหมู่บ้าน บ้านคำอ้อม เลขที่ 209 หมู่ที่ 11 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

ลักษณะวิสัย

ลำต้น

ใบด้านหน้า

ใบด้านหลัง

ภาพที่ 7 ย่านาง รหัสพรรณไม้ 8-6480705-11-017/2

3. ชื่อชนิดพืช หมากม่วง (มะม่วง)

วิทยาศาสตร์ *Mangifera indica* L. วงศ์ ANACARDIACEAE

รหัสพรรณไม้ 8-6480705-11-056/14 ลักษณะวิสัย ไม้ต้น

ลักษณะเด่นของพืช เป็นไม้ต้นขนาดกลาง ใบโตยาว ปลายแหลม ขอบใบเรียบ ใบอ่อนมีสีแดง ออกดอกเป็นช่อปลายกิ่ง ดอกขนาดเล็กสีขาว ผลอ่อนมีสีเขียว ผลสุกมีสีเหลือง เมล็ดแบน เปลือกหุ้มเมล็ดแข็ง

บริเวณที่พบ บ้านคำอ้อม บ้านเลขที่ 20 หมู่ที่ 11 ต.นาคู่ อ.นาแก จ.นครพนม

พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งพรรณไม้)

ละติจูด (Latitude) 16.980091 N ลองจิจูด (Longitude) 104.515022 E

อายุประมาณ 7 ปี เส้นรอบวงลำต้น 0.30 เมตร ความสูง 6 เมตร

สถานภาพ เป็นพืชที่พบทั่วไป จำนวนที่พบ 1 ต้น

การใช้ประโยชน์ในท้องถิ่น

อาหาร : ผลสามารถนำมากินทั้งดิบทั้งสุก สามารถนำมาทำอาหารได้ทั้งคาวหวาน เช่น ยำ มะม่วง มะม่วงกวน ข้าวเหนียวมะม่วง

ยารักษาโรค ใช้กับคน : มะม่วงดิบ มีสรรพคุณ ป้องกันหวัด

ความสำคัญของพืช เป็น พืชไม้ผล

เจ้าของพืช

ชื่อ-สกุล นางเสริม ยตะโคตร อายุ 79 ปี อาชีพ ทำนา

ชื่อหมู่บ้าน บ้านคำอ้อม เลขที่ 20 หมู่ที่ 11 ตำบลนาคู่ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

ผู้ให้ข้อมูล

ชื่อ-สกุล นางเสริม ยตะโคตร อายุ 79 ปี อาชีพ ทำนา

ชื่อหมู่บ้าน บ้านคำอ้อม เลขที่ 20 หมู่ที่ 11 ตำบลนาคู่ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

ลักษณะวิสัย

ลำต้น

ใบด้านหน้า

ใบด้านหลัง

ดอก

ผล

ภาพที่ 8 หมากม่วงแก้ว รหัสพรรณไม้ 8-6480705-11-056/14

4. ชื่อชนิดพืช ผักผงชูรส

วิทยาศาสตร์ Cnidoscolus aconitifolius (Mill.) I.M.Johnst. วงศ์ EUPHORBIACEAE

รหัสพรรณไม้ 8-6480705-11-085/6 ลักษณะวิสัย ไม้พุ่ม

ลักษณะเด่นของพืช ไม้พุ่มใบหยัก ลักษณะอวบน้ำ เปลือกของลำต้นสีน้ำตาล ลำต้นมีน้ำยางสีขาว
 ลักษณะใบสีเขียวคล้ายใบมะละกอขอบเป็นแฉกๆ ใบหนึ่งมี 3-4 แฉก

บริเวณที่พบ บ้านคำอ้อม บ้านเลขที่ 30 หมู่ที่ 11 ต.นาคู อ.นาแก จ.นครพนม

พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งพรรณไม้)

ละติจูด (Latitude) 16.979363 N ลองจิจูด (Longitude) 104.514011 E

อายุประมาณ 3 ปี เส้นรอบวงลำต้น 0.96 เมตร ความสูง 2.25 เมตร

สถานภาพ เป็นพืชที่พบทั่วไป จำนวนที่พบ 1 ต้น

การใช้ประโยชน์ในท้องถิ่น

อาหาร : ใบอ่อนใช้รับประทานนำมาต้มกินกับน้ำพริก

ยารักษาโรค ใช้กับคน : ก้านและใบใช้บำรุงระบบทางเดินอาหาร ช่วยการย่อยอาหาร
 ความสำคัญของพืช เป็น พืชผักพื้นเมือง ผักสวนครัวและพืชสมุนไพร

เจ้าของพืช

ชื่อ-สกุล นางช่วง คำมุงคุณ อายุ 56 ปี อาชีพ ค้าขาย

ชื่อหมู่บ้าน บ้านคำอ้อม เลขที่ 30 หมู่ที่ 11 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

ผู้ให้ข้อมูล

ชื่อ-สกุล นางอร่ามศรี ยตะโคตร อายุ 49 ปี อาชีพ ทำนา

ชื่อหมู่บ้าน บ้านคำอ้อม เลขที่ 30 หมู่ที่ 11 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

ลักษณะวิสัย

ลำต้น

ใบด้านหน้า

ใบด้านหลัง

ผล

ภาพที่ 9 ผักผงชูรส รหัสพรรณไม้ 8-6480705-11-085/6

5. ชื่อชนิดพืช หมากกูด (มะกรูด)

วิทยาศาสตร์ *Citrus hystrix* Dc วงศ์ RUTACEAE

รหัสพรรณไม้ 8-6480705-11-007/14 ลักษณะวิสัย ไม้ต้น

ลักษณะเด่นของพืช ต้นมีหนาม เปลือกต้นเรียบสีน้ำตาล ใบเป็นใบประกอบที่มีใบย่อย ใบเดี่ยว ออกเรียงสลับ แผ่นใบเรียบเป็นมัน สีเขียวเข้ม มีกลิ่นหอมเฉพาะ ผลเป็นรูปกลม ผิวขรุขระ

บริเวณที่พบ บ้านคำอ้อม บ้านเลขที่ 87 หมู่ที่ 11 ต.นาคู อ.นาแก จ.นครพนม

พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งพรรณไม้)

ละติจูด (Latitude) 16.97907 N ลองจิจูด (Longitude) 104.5136 E

อายุประมาณ 5 ปี เส้นรอบวงลำต้น 0.10 เมตร ความสูง 4 เมตร

สถานภาพ เป็นพืชที่พบทั่วไป จำนวนที่พบ 1 ต้น

การใช้ประโยชน์ในท้องถิ่น

อาหาร : ใบใช้ประกอบอาหารเป็นเครื่องเทศ

ยารักษาโรค ใช้กับคน : ผลมะกูดใช้สกัดมาเป็นน้ำมันหอมระเหยช่วยผ่อนคลาย

ความสำคัญของพืช เป็น พืชผักพื้นเมือง ผักสวนครัว , พืชให้น้ำมันหอมระเหยและพืชเครื่องเทศ

เจ้าของพืช

ชื่อ-สกุล นายพิษณา ศรีแสน อายุ 56 ปี อาชีพ รับจ้างทั่วไป

ชื่อหมู่บ้าน บ้านคำอ้อม เลขที่ 87 หมู่ที่ 11 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

ผู้ให้ข้อมูล

ชื่อ-สกุล นายพิษณา ศรีแสน อายุ 56 ปี อาชีพ รับจ้างทั่วไป

ชื่อหมู่บ้าน บ้านคำอ้อม เลขที่ 87 หมู่ที่ 11 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

ลักษณะวิสัย

ลำต้น

ภาพที่ 10 หมากกูด (มะกรูด) รหัสพรรณไม้ 8-6480705-11-007/14

6. ชื่อชนิดพืช ส้มเขียวหวาน

วิทยาศาสตร์ *Citrus reticulata* Blanco วงศ์ RUTACEAE

รหัสพรรณไม้ 8-6480705-11-092/1 ลักษณะวิสัย ไม้ต้น

ลักษณะเด่นของพืช ต้นขนาดกลาง ใบเป็นใบประกอบ มีกลิ่นหอม ลำต้นก้านมีหนามอยู่ทั่วไป

บริเวณที่พบ บ้านคำอ้อม บ้านเลขที่ 109 หมู่ที่ 11 ต.นาคู อ.นาแก จ.นครพนม

พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งพรรณไม้)

ละติจูด (Latitude) 16.979481 N ลองจิจูด (Longitude) 104.514249 E

อายุประมาณ 4 ปี เส้นรอบวงลำต้น 0.21 เมตร ความสูง 2.70 เมตร

สถานภาพ เป็นพืชที่พบทั่วไป จำนวนที่พบ 1 ต้น

การใช้ประโยชน์ในท้องถิ่น

อาหาร : ผลสุก กินเป็นผลไม้

ยารักษาโรค ใช้กับคน : ผลช่วยบรรเทาอาการกระหาย ป้องกันหวัด

ความสำคัญของพืช เป็นพืชไม้ผลและพืชสมุนไพร

เจ้าของพืช

ชื่อ-สกุล นายตั้ง ยตะโคตร อายุ 75 ปี อาชีพ เกษตรกร

ชื่อหมู่บ้าน บ้านคำอ้อม เลขที่ 109 หมู่ที่ 11 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

ผู้ให้ข้อมูล

ชื่อ-สกุล นายตั้ง ยตะโคตร อายุ 75 ปี อาชีพ เกษตรกร

ชื่อหมู่บ้าน บ้านคำอ้อม เลขที่ 109 หมู่ที่ 11 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

ลักษณะวิสัย

ลำต้น

ใบด้านหน้า

ใบด้านหลัง

ภาพที่ 11 ส้มเขียวหวาน รหัสพรรณไม้ 8-6480705-11-092/1

การสำรวจและการเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ของสัตว์ในท้องถิ่น บ้านคำอ้อม หมู่ที่ 11 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ในปีงบประมาณ 2566 พบสัตว์ 3 ชนิด คือ กระบือ ไก่บ้าน และกระบือ โดยมีข้อมูลสัตว์ดังนี้

1. ชื่อชนิดสัตว์ กระบือ (ควาย)

วิทยาศาสตร์ Bubalus bubalis รหัสพรรณสัตว์ 8-6480705-11-007/8

ประเภทของสัตว์ สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม

บริเวณที่พบ บ้านคำอ้อม บ้านเลขที่ 208 หมู่ที่ 11 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม
พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งพันธุ์สัตว์)

ละติจูด (Latitude) 16.980248 N ลองจิจูด (Longitude) 104.512405 E

อายุประมาณ 2 ปี เพศ ผู้ จำนวน 1 ตัว

ประวัติ / ที่มา ซื้อมาเลี้ยง

ลักษณะเด่น ตัวใหญ่ ผิวสีดำ เขายาว

ประโยชน์ของสัตว์ นำมูลสัตว์ไปทำปุ๋ยคอก

เลี้ยงเพื่อการจำหน่าย รายได้ประมาณ 10,000 บาทต่อปี

ความสำคัญของสัตว์ เป็น สัตว์เพื่อการเกษตรและเป็นสัตว์เพื่อเศรษฐกิจ

เจ้าของสัตว์

ชื่อ-สกุล นางสุกัญญา จำปานิล อายุ 74 ปี อาชีพ -

ชื่อหมู่บ้าน บ้านคำอ้อม เลขที่ 208 หมู่ที่ 11 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

ผู้ให้ข้อมูล

ชื่อ-สกุล นางสุกัญญา จำปานิล อายุ 74 ปี อาชีพ -

ชื่อหมู่บ้าน บ้านคำอ้อม เลขที่ 208 หมู่ที่ 11 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

ภาพที่ 12 กระบือ (ควาย) รหัสพันธุ์สัตว์ 8-6480705-11-007/8

2. ชื่อชนิดสัตว์ ไก่บ้าน

วิทยาศาสตร์ Gallus domesticus รหัสพรรณสัตว์ 8-6480705-11-002/90

ประเภทของสัตว์ สัตว์ปีก

ชื่อหมู่บ้าน บ้านคำอ้อม ที่อยู่บ้านเลขที่ 51 หมู่ที่ 11 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม
พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งพันธุ์สัตว์)

ละติจูด (Latitude) 16.980972 N ลองจิจูด (Longitude) 104.514125 E

อายุประมาณ 6 เดือน เพศ เมีย จำนวน 5 ตัว

ประวัติ / ที่มา ซื้อมาเลี้ยง

ลักษณะเด่น ขนมีสีดำ

ประโยชน์ของสัตว์ เลี้ยงไว้เพื่อประกอบอาหารและจำหน่าย

เลี้ยงเพื่อการจำหน่าย รายได้ประมาณ 2,000 บาท /ปี

เลี้ยงเพื่อเป็นแม่พันธุ์ ชื่อพันธุ์ พันบ้าน

ความสำคัญของสัตว์ เป็น สัตว์เพื่อการเกษตร และเป็นสัตว์เพื่อเศรษฐกิจ

เจ้าของสัตว์

ชื่อ-สกุล นายสุกักร์ ยตะโคตร อายุ 48 ปี อาชีพ รับจ้างทั่วไป

ชื่อหมู่บ้าน บ้านคำอ้อม เลขที่ 51 หมู่ที่ 11 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

ผู้ให้ข้อมูล

ชื่อ-สกุล นายสุกักร์ ยตะโคตร อายุ 48 ปี อาชีพ รับจ้างทั่วไป

ชื่อหมู่บ้าน บ้านคำอ้อม เลขที่ 51 หมู่ที่ 11 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

ภาพที่ 13 ไก่บ้าน รหัสพันธุ์สัตว์ 8-6480705-11-002/90

3. ชื่อชนิดสัตว์ กระบือ (ควาย)

วิทยาศาสตร์ Bubalus bubalis รหัสพรรณสัตว์ 8-6480705-11-007/9

ประเภทของสัตว์ สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม

บริเวณที่พบ บ้านคำอ้อม ที่อยู่บ้านเลขที่ 65 หมู่ที่ 11 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งพันธุ์สัตว์)

ละติจูด (Latitude) 16.980188 N ลองจิจูด (Longitude) 104.514413 E

อายุประมาณ 1 ปี เพศ ผู้ จำนวน 1 ตัว

ประวัติ / ที่มา ชื่อมาเลี้ยง

ลักษณะเด่น ตัวใหญ่ เขาดำ มีเขายาว

ประโยชน์ของสัตว์ นำมูลสัตว์ไปทำปุ๋ยคอก

เลี้ยงเพื่อการจำหน่าย รายได้ประมาณ 10,000 บาท /ปี

เลี้ยงเพื่อเป็นพ่อพันธุ์ ชื่อพันธุ์ พันธุ์พื้นบ้าน

ความสำคัญของสัตว์ เป็นสัตว์เพื่อการเกษตร และเป็นสัตว์เพื่อเศรษฐกิจ

เจ้าของสัตว์

ชื่อ-สกุล นายวอง วงศ์คำจันทร์ อายุ 70 ปี อาชีพ -

ชื่อหมู่บ้าน บ้านคำอ้อม เลขที่ 65 หมู่ที่ 11 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

ผู้ให้ข้อมูล

ชื่อ-สกุล นายวอง วงศ์คำจันทร์ อายุ 70 ปี อาชีพ -

ชื่อหมู่บ้าน บ้านคำอ้อม เลขที่ 65 หมู่ที่ 11 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

ภาพที่ 14 กระบือ (ควาย) รหัสพันธุ์สัตว์ 8-6480705-11-007/9

การสำรวจและการเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น บ้านคำอ้อม หมู่ที่ 11 ตำบลนาคู่อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ในปีงบประมาณ 2566 พบ ภูมิปัญญา 1 ชนิด คือ โมบายดอกสะแบง โดยมีข้อมูลภูมิปัญญา ดังนี้

1. ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

สาขาภูมิปัญญา อุตสาหกรรมและหัตถกรรม

ชื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น โมบายดอกสะแบง

รหัสภูมิปัญญาท้องถิ่น 8-6480705-11-010/1

พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งภูมิปัญญาท้องถิ่น)

ละติจูด (Latitude) 16.980654 N ลองจิจูด (Longitude) 104.513220 E

ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านพืช

จุดเด่นของภูมิปัญญาท้องถิ่น นำมาตกแต่งสถานที่ เพื่อความสวยงาม

รายละเอียดของภูมิปัญญาท้องถิ่น (แสดงวัสดุ/อุปกรณ์ และขั้นตอน/วิธีการ และประโยชน์ของภูมิปัญญาท้องถิ่น)

วัสดุ/อุปกรณ์

1. เข็ม
2. ด้าย , เอ็น
3. ดอกสะแบง
4. ไม้
5. ราวไม้ไว้แขวน

ขั้นตอน/วิธีการ

1. เหล่าไม้ไฟให้เรียบร้อยแล้วนำปลายไม้ไฟทั้งสองด้านมามัดใส่กัน เพื่อที่จะได้ฐานที่เป็นวงกลม หรือจะเป็นแนวตรงก็ได้ แล้วมัดเชือกใส่ฐานที่เราทำไว้ เพื่อที่จะเอาไว้แขวน
2. ตัดด้ายประมาณ 100 ซม. นำด้ายร้อยใส่เข็ม
3. นำเข็มและด้ายมาร้อยใส่ดอกสะแบง โดยการร้อยให้ดอกสะแบงไปทางเดียวกัน เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความสวยงาม เวลาร้อยให้เหลือปลายเชือกไว้มัดกับฐาน
4. หลังจากทีร้อยเสร็จแล้วก็นำมามัดใส่ฐานที่เราเตรียมไว้ แล้วก็จะได้โมบายดอกสะแบง

ประโยชน์

เป็นการนำวัสดุธรรมชาติที่ใครๆ ก็มองข้ามมาทำโมบายให้เกิดความสวยงามและเกิดมูลค่า การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น ยังไม่เคยประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่ได้คิดค้นขึ้นมาใหม่ วัตถุดิบที่ใช้ประโยชน์ในผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากภูมิปัญญา ซึ่งพื้นที่อื่นไม่มี ได้แก่ ดอกสะแบง

เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ชื่อ-สกุล นางโกศัย ใจกลาง อายุ 53 ปี อาชีพ เกษตรกร

ชื่อหมู่บ้าน บ้านคำอ้อม เลขที่ 197 หมู่ที่ 11 ตำบลนาคู่ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

ผู้ให้ข้อมูล

ชื่อ-สกุล นางโกศัย ใจกลาง อายุ 53 ปี อาชีพ เกษตรกร

ชื่อหมู่บ้าน บ้านคำอ้อม เลขที่ 197 หมู่ที่ 11 ตำบลนาคู่ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

ต้นสะแบง

ดอกสะแบง

ภาพที่ 15 การทำโอบายดอกสะแบง รหัสภูมิปัญญาท้องถิ่น 8-6480705-11-010/1

ส่วนการสำรวจและการเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์จากชีวภาพอื่นๆ ในท้องถิ่น และเก็บข้อมูลแหล่งทรัพยากรและโบราณคดีในท้องถิ่น บ้านคำอ้อม หมู่ที่ 11 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ในปีงบประมาณ 2566 ไม่พบ ชีวภาพอื่นๆ แหล่งทรัพยากรและโบราณคดีในท้องถิ่น

บทที่ 5

สรุปผลการสำรวจ

การสำรวจและรวบรวมฐานทรัพยากรท้องถิ่น เป็นการศึกษาที่มุ่งค้นคว้าสภาพความเป็น ชุมชนวิถี ชุมชนสภาพภูมิปัญญาท้องถิ่นและกระบวนการสืบทอดภูมิปัญญาของชาวบ้าน มีวัตถุประสงค์ หลักดังนี้ เพื่อศึกษาและรวบรวมฐานทรัพยากรท้องถิ่น พร้อมจัดทำข้อมูลฐานทรัพยากรท้องถิ่น ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ผู้ให้ข้อมูลหลักคือ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำกลุ่ม ผู้อาวุโส ปราชญ์ชาวบ้าน เจ้าของพืช เจ้าของสัตว์และชาวบ้านทุกคนที่สามารถให้ข้อมูลได้ โดยขอบเขต พื้นที่ศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาพื้นที่ บ้านคำอ้อม หมู่ที่ 11 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม โดยกำหนดพื้นที่ศึกษาใน 1 หมู่บ้าน ขอบเขตเนื้อหา มี 3 ด้าน คือ ความเป็นชุมชน วิถี ชุมชน และภูมิปัญญาชุมชน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ ใบงาน 9 ใบงานของการจัดทำฐาน ทรัพยากรท้องถิ่น สรุปได้ดังนี้

จากการดำเนินการรวบรวม และจัดทำข้อมูลฐานทรัพยากรท้องถิ่น ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม เพื่อนำมาประกอบการศึกษาและเป็นข้อมูลในการศึกษาฐานทรัพยากรท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ผู้ศึกษาได้ ดำเนินการศึกษาและสรุปผลการศึกษารายละเอียดดังนี้

สรุปผลการศึกษา

จากการสำรวจและจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น บ้านคำอ้อม หมู่ที่ 11 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม พบว่า ข้อมูลพื้นฐานบ้านคำอ้อม หมู่ที่ 11 ตำบลนาคู อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลนาคู โดยมีประชาชน 438 คน ชาย 212 คน หญิง 226 คน มีพื้นที่ทำนา 18 ไร่ ทำสวน 3 ไร่ พืชสวนที่สำคัญได้แก่ ฝรั่ง พารา มีร้านค้าในหมู่บ้าน จำนวน 4 แห่ง สภาพภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบสูง ทิศเหนือติด กับบ้านคำอ้อม หมู่ที่ 3 ทิศใต้ติดกับบ้านหนองหอย หมู่ที่ 10 ทิศตะวันออกติดบ้านหนองหอย หมู่ที่ 10 ทิศตะวันตกติดเขตพื้นที่ตำบลหนองสังข์ พืชที่พบกระจายโดยทั่วไป มีมะม่วง ไม้กระถิน ฝรั่ง พารา สะเดา ไม้จามจุรี ลักษณะดิน กลุ่มชุดดินที่ 6 ลักษณะและคุณสมบัติดิน เป็น ดินลึกมาก ดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้งหรือดินร่วนปนดินเหนียว สีน้ำตาลปนเหลืองหรือสีน้ำตาล มีจุดประสีน้ำตาลแก่หรือสีน้ำตาลปนเหลือง ดินล่างเป็นดินเหนียวปนทรายแป้งหรือดินเหนียว สีเทาอ่อน สีน้ำตาลปนเทาจางหรือสีเทา มีจุดประสีแดงของศิลาแลงอ่อนในดินล่างปริมาณ 5-50 % โดยปริมาตร ภายในความลึก 150 ซม. จากผิวดิน อาจพบก้อนเหล็กและแมงกานีสสะสมในดินล่าง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 5.5-6.5) ในดินบนและเป็นกรดจัดมาก (pH 4.5-5.0) ในดินล่าง มีปริมาณแสงเฉลี่ย 6495 ลักซ์

ชื่อบ้านคำอ้อม มาจากพื้นที่นี้มีหนองน้ำซึ่งมีหอยเยอะมาก และบริเวณรอบหมู่บ้านทางทิศ ตะวันตกมีน้ำคำไหลตลอด จึงนำมาตั้งรวมกันเป็นบ้านหนองหอย และบ้านคำอ้อม

บ้านคำอ้อม ตั้งบ้านเรือนขึ้นมาราวปี พ.ศ. 2543 มีจำนวน 103 ครัวเรือน โดยได้แบ่งเขตแยก ออกมาจากบ้านคำอ้อม หมู่ที่ 3 ตำบลนาคู่ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ซึ่งแรกเริ่มเป็นชนเผ่าภูไทที่อพยพมาจาก สปป.ลาว มาจากเมืองเซตหนองเซา มาตั้งหลักปักฐานที่บ้านนาฉันทะ (บ้านนาฉันทะในปัจจุบัน) เนื่องจากบ้านนาฉันทะเดิมได้เกิดโรคระบาดขึ้น จึงย้ายมาอยู่บ้านหนองหอยคำอ้อม จนถึงปัจจุบัน

วิถีชีวิตชาวบ้านคำอ้อม ในแต่ละเดือน มีดังนี้

เดือนมกราคม ทำบุญวันปีใหม่ เชื่อว่าเป็นการเริ่มต้นสิ่งดีๆ เสริมความเป็นสิริมงคลในชีวิต

เดือนกุมภาพันธ์ บุญสู่ขวัญข้าว หลังจากที่เอาข้าวเติมยุ้งฉาง

เดือนมีนาคม บุญพระเวส/บุญผะเหวด/บุญมหาชาติ เป็นบุญประเพณีประจำปี

เดือนเมษายน ประเพณีสงกรานต์ รดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ สรงน้ำพระ

เดือนพฤษภาคม เตรียมแปลงปลูกนาข้าว ไถนา

เดือนมิถุนายน ไถนา หวานกล้า ดำนา

เดือนกรกฎาคม เข้าพรรษา ทำบุญตักบาตร ฟังธรรม ถวายเทียนพรรษา

เดือนสิงหาคม -

เดือนกันยายน บุญข้าวสาก โดยนำข้าวสากไปถวายพระ และวางไว้บริเวณวัดเพื่ออุทิศ ส่วนกุศลให้กับญาติที่ล่วงลับไปแล้ว

เดือนตุลาคม บุญออกพรรษา

เดือนพฤศจิกายน บุญกฐิน ชาวบ้านนำผ้าใหม่ถวายแด่พระสงฆ์

เดือนธันวาคม ส่งท้ายปีเก่า

การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ของพืชในท้องถิ่น มีจำนวน 6 ชนิด การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ของสัตว์ในท้องถิ่น จำนวน 3 ชนิด และการเก็บข้อมูลภูมิปัญญาในท้องถิ่น จำนวน 1 ประเภท พร้อมทั้งมีการจัดทำทะเบียนพรรณพืช จำนวน 1 แห่ง ทะเบียนข้อมูลพันธุ์สัตว์ จำนวน 1 แห่ง ทะเบียนภูมิปัญญาในชุมชน จำนวน 1 แห่ง

อภิปรายผลการศึกษา

การจัดเก็บข้อมูลฐานทรัพยากรท้องถิ่น บ้านคำอ้อม หมู่ที่ 11 ตำบลนาคู่ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม พบว่า ครอบครัวยุคใหม่มีปัญญาท้องถิ่น พืชที่หายาก และสัตว์บางชนิดที่ใกล้สูญพันธุ์ ในพื้นที่ ควรทำคู่มือขั้นตอนต่างๆ ไว้เพื่อเป็นการศึกษา ไม่ให้หายไปสามารถสืบทอดรุ่นต่อรุ่นได้ ต้องมีการรวบรวมปราชญ์ชาวบ้าน มีการรวมกลุ่มเพื่อส่งเสริมการตลาดเพื่อรองรับการเป็นสินค้าจากชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นควรถ่ายทอดให้เยาวชนเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป
2. ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชนในพื้นที่ให้มีการอนุรักษ์ทรัพยากรและสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรในพื้นที่
3. จัดทำแหล่งเรียนรู้หรือทำคู่มือภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้เพื่อศึกษาในพื้นที่ตำบลนาคู

ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานต่อไปในอนาคต

1. ควรมีการจัดทำฐานเรียนรู้ในชุมชน เพื่อให้ความรู้กับคนในชุมชนและนอกชุมชนได้ ศึกษาเรียนรู้ อนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่นต่อไป
2. ควรจัดให้มีกิจกรรมเสริมให้กับนักเรียน นักศึกษาในพื้นที่ได้เข้ามาศึกษาแหล่ง เรียนรู้ของแหล่ง ทรัพยากรธรรมชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น

บรรณานุกรม

- โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.). (2560). *คู่มือการดำเนินงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ : อพ.สธ.
- โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.). (2564). *แผนแม่บท อพ.สธ. ระยะ 5 ปีที่เจ็ด (1 ตุลาคม พ.ศ.2564 – 30 กันยายน พ.ศ. 2569)*. กรุงเทพฯ : กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย.
- เต็ม สมิตินันท์. (2557). *ชื่อพรรณไม้แห่งประเทศไทยฉบับแก้ไขเพิ่มเติม*. สำนักงานหอพรรณไม้. สำนักวิจัยการอนุรักษ์ป่าไม้และพันธุ์พืช, กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงาน พระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- นวรรตน์ ไตรรักษ์. (2549). *การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ ประชาชน ตำบลดอนหัวฬ่อ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสาขาวิชานโยบายสาธารณะ, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.

ภาคผนวก

คำชี้แจง

ใบงานที่ 1 เรื่อง การเก็บข้อมูลพื้นฐานในท้องถิ่น

การเก็บข้อมูลพื้นฐานในท้องถิ่น เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้าน ชุมชน แขวง เพื่อให้ทราบข้อมูลทางด้านศาสนา ประชากร สถานศึกษา และการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบข้อมูลพื้นฐานในท้องถิ่น
2. เพื่อให้ทราบศักยภาพของท้องถิ่น
3. เพื่อให้เกิดทักษะในการสอบถาม รวบรวมข้อมูลและเป็นส่วนหนึ่งของหมู่บ้าน ชุมชน แขวง

วัสดุ/อุปกรณ์

1. ปากก
2. ดินสอ
- 3.
- 4.
- 5.

วิธีการ

1. สอบถามข้อมูลจากผู้นำชุมชน
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

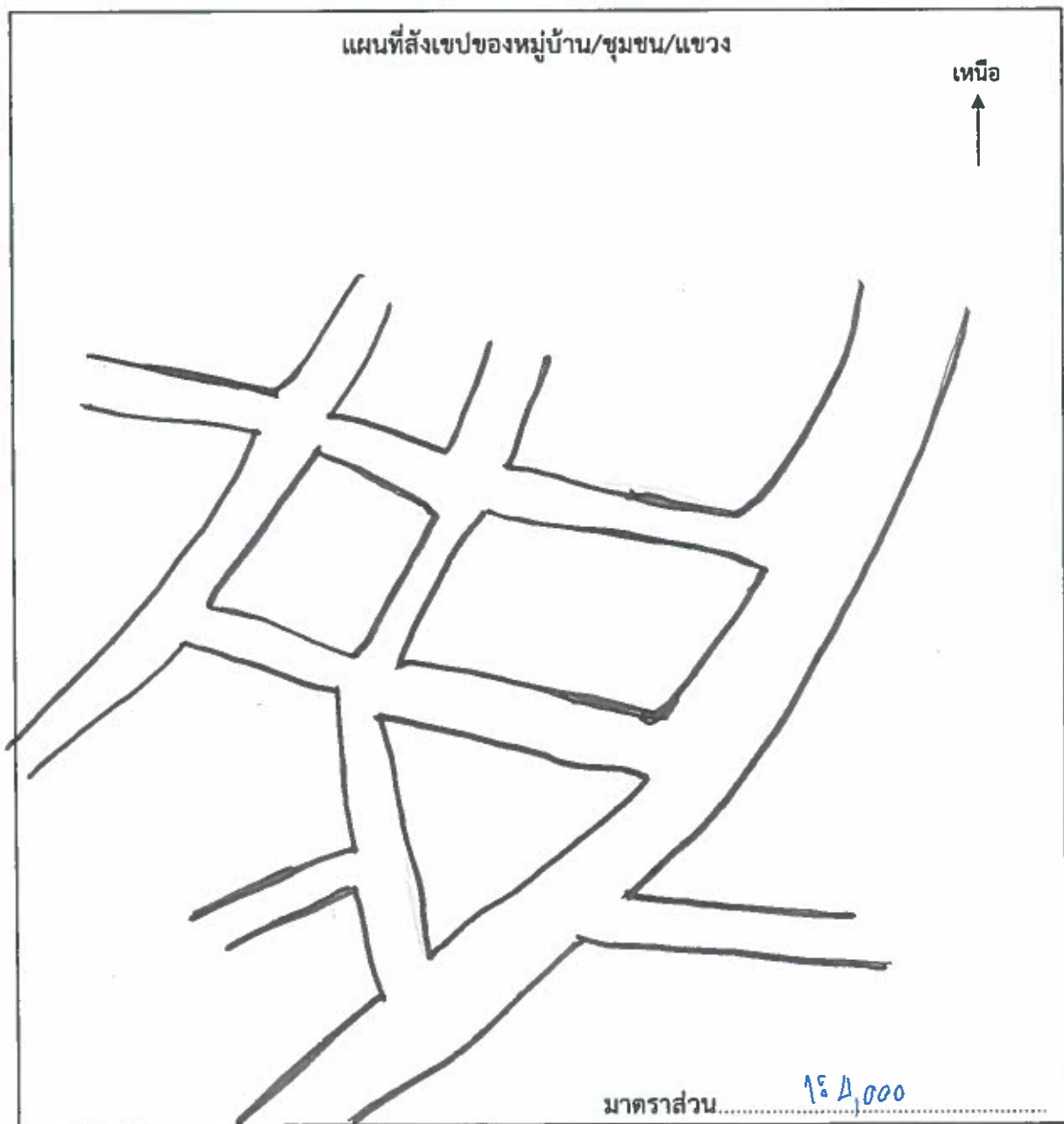
ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบข้อมูลพื้นฐานในท้องถิ่น
2. ทำให้ทราบศักยภาพของท้องถิ่น
3. ทำให้เกิดทักษะในการสอบถาม รวบรวมข้อมูลและเป็นส่วนหนึ่งของหมู่บ้าน ชุมชน
- 4.
- 5.

ใบงานที่ 1
เรื่อง การเก็บข้อมูลพื้นฐานในท้องถิ่น

1. ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง (ที่เป็นทางการ) ..... น้ำค้ำซ้อน
ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง (ที่ชาวบ้านเรียก) ..... น้ำหนอนหนองน้ำค้ำซ้อน

2. ที่ตั้ง หมู่ที่/ชุมชนที่/แขวงที่ 11 ซอย ..... - ..... ถนน ..... - .....
ตำบล/แขวง คต อำเภอ/เขต จตุร จังหวัด น่าน
เส้นทางหลวงหมายเลข 2039 เส้นทางท้องถิ่น ..... - .....
พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง)
ละติจูด (Latitude) 16.979607N ลองจิจูด (Longitude) 104.513946E

3. ข้อมูลทางศาสนา

- พุทธ วัด.....แห่ง เจ้าอาวาส.....รูป พระภิกษุสงฆ์.....รูป
 อิสลาม มัสยิด.....แห่ง อิหม่าม.....รูป
 คริสต์ โบสถ์.....แห่ง บาทหลวง.....รูป
 อื่นๆ ระบุ.....

4. จำนวนประชากร

หมู่ที่/ชุมชนที่/แขวงที่.....	11	จำนวน.....	116	ครัวเรือน	จำนวนพื้นที่.....	ไร่		
จำนวนประชากร.....	438	คน	ชาย.....	212	คน	หญิง.....	226	คน
0 - 14 ปี.....	45	คน	ชาย.....	46	คน	หญิง.....	29	คน
15 - 25 ปี.....	58	คน	ชาย.....	29	คน	หญิง.....	29	คน
26 - 49 ปี.....	110	คน	ชาย.....	82	คน	หญิง.....	88	คน
50 - 59 ปี.....	60	คน	ชาย.....	30	คน	หญิง.....	30	คน
60 ปี ขึ้นไป.....	45	คน	ชาย.....	25	คน	หญิง.....	50	คน

5. ข้อมูลสถานศึกษาที่เปิดให้บริการ

- ระดับก่อนประถมศึกษา.....แห่ง ระดับประถมศึกษา.....แห่ง
 ระดับมัธยมศึกษา.....แห่ง ระดับอนุปริญา.....แห่ง
 ระดับปริญญาตรี.....แห่ง ระดับสูงกว่าปริญญาตรี.....แห่ง
 อื่นๆ.....แห่ง

สถานศึกษา

- ชื่อสถานศึกษา.....
ชื่อผู้อำนวยการสถานศึกษา/หัวหน้าสถานศึกษา.....
จำนวนครู.....คน
จำนวนนักเรียน.....คน นักเรียนชาย.....คน นักเรียนหญิง.....คน
- ชื่อสถานศึกษา.....
ชื่อผู้อำนวยการสถานศึกษา/หัวหน้าสถานศึกษา.....
จำนวนครู.....คน
จำนวนนักเรียน.....คน นักเรียนชาย.....คน นักเรียนหญิง.....คน

หมายเหตุ : หากมีสถานศึกษามากกว่า 2 แห่ง สามารถเพิ่มข้อมูลของสถานศึกษาได้ตามจริง

6. ข้อมูลการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- เทศบาล
 เทศบาลตำบล   เทศบาลเมือง   เทศบาลนคร
 องค์การบริหารส่วนตำบล
 สำนักงานเขต
 อื่นๆ .....

ผู้บริหาร ชื่อ-สกุล .....
ตำแหน่ง .....

7. สถานพยาบาล

โรงพยาบาล.....แห่ง
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล.....แห่ง
อื่นๆ .....แห่ง

8. สถานีตำรวจ.....แห่ง

บันทึกข้อมูลโดย หน่วยงาน/สถานศึกษา อบต. หนองน้ำใส, อ. หนองบัว, จ. นครพนม
วัน เดือน ปี วันที่ 27 ธันวาคม 2566

คำชี้แจง

ใบงานที่ 2 เรื่อง การเก็บข้อมูลการประกอบอาชีพในท้องถิ่น

การเก็บข้อมูลการประกอบอาชีพในท้องถิ่น เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลการประกอบอาชีพในท้องถิ่น เพื่อทราบข้อมูลการประกอบอาชีพ ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหา กำหนดแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนา ในด้านการประกอบอาชีพในท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบการประกอบอาชีพของบุคคลในท้องถิ่น
2. เพื่อให้ทราบศักยภาพทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น

วัสดุ/อุปกรณ์

1. ปากกาสีน้ำเงิน
2. ดินสอสี
3. .....
4. .....
5. .....

วิธีการ

1. สอนถาม ข้อมูลจากผู้นำชุมชน
2. .....
3. .....
4. .....
5. .....

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้นักเรียนทราบถึงความต้องการของชุมชนในท้องถิ่น
2. ทำให้นักเรียนได้ศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น
3. .....
4. .....
5. .....

ใบงานที่ 2
เรื่อง การเก็บข้อมูลการประกอบอาชีพในท้องถิ่น

9. การประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม และด้านอุตสาหกรรม

9.1 ด้านเกษตรกรรม

<u>พื้นที่ทำนา</u>	16	ไร่	ไร้งาน	.....	ตารางวา	จำนวน	2	ครัวเรือน
<u>พื้นที่ทำสวน</u>	3	ไร่	ไร้งาน	.....	ตารางวา	จำนวน	1	ครัวเรือน
1.....		ไร่	ไร้งาน	.....	ตารางวา	จำนวน		
2.....		ไร่	ไร้งาน	.....	ตารางวา	จำนวน		
3.....		ไร่	ไร้งาน	.....	ตารางวา	จำนวน		
4.....		ไร่	ไร้งาน	.....	ตารางวา	จำนวน		
5.....		ไร่	ไร้งาน	.....	ตารางวา	จำนวน		
<u>พื้นที่ทำไร่</u>		ไร่	ไร้งาน	.....	ตารางวา	จำนวน		ครัวเรือน
1.....		ไร่	ไร้งาน	.....	ตารางวา	จำนวน		
2.....		ไร่	ไร้งาน	.....	ตารางวา	จำนวน		
3.....		ไร่	ไร้งาน	.....	ตารางวา	จำนวน		
4.....		ไร่	ไร้งาน	.....	ตารางวา	จำนวน		
5.....		ไร่	ไร้งาน	.....	ตารางวา	จำนวน		

ปศุสัตว์ จำนวนสัตว์ในพื้นที่โดยรวม (กรณีมากกว่า 5 ชนิดที่กำหนด สามารถเพิ่มข้อมูลได้ตามจริง)

โค.....	5	ตัว	กระบือ.....	8	ตัว
สุกร.....	15	ตัว	เป็ด.....	48	ตัว
ไก่.....	92	ตัว	อื่นๆ.....	-	ตัว

ประมง

ที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่สาธารณะ	.....	แห่ง	พื้นที่	ไร่	งาน	ตารางวา
ภาครัฐ	.....	แห่ง	พื้นที่	ไร่	งาน	ตารางวา
ภาคเอกชน	.....	แห่ง	พื้นที่	ไร่	งาน	ตารางวา
ที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่เอกชน	.....	แห่ง	พื้นที่	ไร่	งาน	ตารางวา
ภาครัฐ	.....	แห่ง	พื้นที่	ไร่	งาน	ตารางวา
ภาคเอกชน	.....	แห่ง	พื้นที่	ไร่	งาน	ตารางวา
ทำเทียบเรือ/สะพานปลา	.....	แห่ง				
ผลผลิตจากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่สาธารณะ.....						ตัน/ปี
ภาครัฐ	.....					ตัน/ปี
ภาคเอกชน	.....					ตัน/ปี
ผลผลิตจากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่เอกชน.....						ตัน/ปี
ภาครัฐ	.....					ตัน/ปี
ภาคเอกชน	.....					ตัน/ปี
อื่นๆ.....	.....					

9.2 ด้านอุตสาหกรรม

โรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่.....แห่ง

(มีคนงานตั้งแต่ 200 คนขึ้นไปหรือมีทรัพย์สินเกินกว่า 200 ล้านบาทขึ้นไป)

กิจการอุตสาหกรรม เกี่ยวกับ (กรณีมากกว่า 5 ข้อ สามารถเพิ่มข้อมูลได้ตามจริง)

- 1.....
- 2.....
- 3.....

โรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลาง.....แห่ง

(มีคนงาน 50-200 คนหรือมีทรัพย์สินตั้งแต่ 20-200 ล้านบาท)

กิจการอุตสาหกรรม เกี่ยวกับ (กรณีมากกว่า 5 ข้อ สามารถเพิ่มข้อมูลได้ตามจริง)

- 1.....
- 2.....
- 3.....

โรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็ก หรือครัวเรือน.....แห่ง

(มีคนงานไม่เกิน 50 คนหรือมีทรัพย์สินถาวรไม่เกิน 20 ล้านบาท)

กิจการอุตสาหกรรม เกี่ยวกับ (กรณีมากกว่า 5 ข้อ สามารถเพิ่มข้อมูลได้ตามจริง)

- 1.....
- 2.....
- 3.....

10.การประกอบอาชีพด้านพาณิชย์

ธนาคาร.....แห่ง

สถานีบริการน้ำมัน.....แห่ง

บริษัท.....แห่ง

ศูนย์การค้า/ห้างสรรพสินค้า.....แห่ง

ห้างหุ้นส่วนจำกัด.....แห่ง

ตลาดสด.....แห่ง

ร้านค้าต่าง ๆ ..... A .....แห่ง

โรงฆ่าสัตว์.....แห่ง

โรงสีข้าว .....แห่ง

อื่น ๆ .....แห่ง

11.การประกอบอาชีพด้านสถานบริการ

โรงแรม.....แห่ง

ร้านอาหาร..... 1 .....แห่ง

โรงภาพยนตร์.....แห่ง

สถานีขนส่ง.....แห่ง

อื่น ๆ .....แห่ง

บันทึกข้อมูลโดย หน่วยงาน/สถานศึกษา ..... อบต. องค์ ม.องค์ อ.หนอง อ.นากลาง
วัน เดือน ปี ..... วันที่ 24 ธันวาคม 2566

คำชี้แจง

ใบงานที่ 3 เรื่อง การเก็บข้อมูลด้านกายภาพในห้องถิ่น

การเก็บข้อมูลด้านกายภาพในห้องถิ่น เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลทางด้านสภาพภูมิประเทศ ลักษณะดิน แหล่งน้ำ อุณหภูมิ ปริมาณแสง และตำแหน่งทางภูมิศาสตร์ของทรัพยากรกายภาพในห้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบสภาพภูมิศาสตร์ในห้องถิ่น
2. เพื่อให้ทราบศักยภาพของทรัพยากรกายภาพในห้องถิ่น
3. เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในอนุรักษ์ทรัพยากรในห้องถิ่น

วัสดุ/อุปกรณ์

1. ปากกา
2. ดินสอ
- 3.
- 4.
- 5.

วิธีการ

1. ลงมือทำแบบสอบถาม
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบสภาพภูมิศาสตร์ในห้องถิ่น
2. ทำให้ทราบศักยภาพของทรัพยากรกายภาพในห้องถิ่น
3. ทำให้เกิดความร่วมมือกันในการอนุรักษ์ทรัพยากรในห้องถิ่น
- 4.
- 5.

ใบงานที่ 3
เรื่อง การเก็บข้อมูลด้านกายภาพในท้องถิ่น

12. สภาพภูมิประเทศและสังคมพืช

สภาพภูมิประเทศ พื้นที่ราบลุ่ม ที่ดินทั้งหมดติดกับบ้านชาวอามนบุรีทั้ง ทิศตะวันออกติดกับบ้านหนองขอนที่ 10 ทิศตะวันตกติดกับเขตพื้นที่
บ้านคนเขยลั้ง

สังคมพืช พืชที่พบมากจะจัดทั่วไป ไร่ ล้าง กล้วย

13. ลักษณะดิน

ชนิดดิน ดินปนทราย ดินเหนียวปนทราย กลุ่มชุดดินที่ 6 ลักษณะดินปนทรายปนดินเหนียว
ดินเหนียวปนดินทรายปนทรายปนดินเหนียว สีน้ำตาลปนเหลือง
เนื้อสีน้ำตาล มีรากพืชปกคลุมดินสีน้ำตาลปนเหลือง ดินล่างเป็นดินเหนียว
ปนทรายปนดินเหนียวปนทรายปนดินเหนียว สีน้ำตาลปนเทาของเนื้อสีน้ำตาลปนดินเหนียว
มีรากพืชปกคลุมดินเป็นกรดเล็กน้อย

14. แหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำชลประทาน

14.1 แหล่งน้ำธรรมชาติ

ห้วย ชื่อ.....

พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งห้วย)

ละติจูด (Latitude)..... ลองจิจูด (Longitude).....

ขนาด ความกว้าง..... กิโลเมตร ความยาว..... กิโลเมตร

มีน้ำตลอดปี มีน้ำเป็นฤดูกาล

หนอง ชื่อ.....

พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งหนอง)

ละติจูด (Latitude)..... ลองจิจูด (Longitude).....

ขนาด ความกว้าง..... กิโลเมตร ความยาว..... กิโลเมตร

มีน้ำตลอดปี มีน้ำเป็นฤดูกาล

คลอง ชื่อ.....

พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งคลอง)

ละติจูด (Latitude)..... ลองจิจูด (Longitude).....

ขนาด ความกว้าง..... กิโลเมตร ความยาว..... กิโลเมตร

มีน้ำตลอดปี มีน้ำเป็นฤดูกาล

บึง ชื่อ.....
พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งบึง)
ละติจูด (Latitude)..... ลองจิจูด (Longitude).....
ขนาด ความกว้าง.....กิโลเมตร ความยาว.....กิโลเมตร
 มีน้ำตลอดปี มีน้ำเป็นฤดูกาล

แม่น้ำ ชื่อ.....
พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งแม่น้ำ)
ละติจูด (Latitude)..... ลองจิจูด (Longitude).....
ขนาด ความกว้าง.....กิโลเมตร ความยาว.....กิโลเมตร
 มีน้ำตลอดปี มีน้ำเป็นฤดูกาล

14.2 แหล่งน้ำชลประทาน

ฝาย ชื่อ.....
พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งฝาย)
ละติจูด (Latitude)..... ลองจิจูด (Longitude).....
ขนาด ความกว้าง.....กิโลเมตร ความยาว.....กิโลเมตร
 มีน้ำตลอดปี มีน้ำเป็นฤดูกาล

คลองชลประทาน (คลองส่งน้ำ) ชื่อ.....
พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งคลองชลประทาน)
ละติจูด (Latitude)..... ลองจิจูด (Longitude).....
ขนาด ความกว้าง.....กิโลเมตร ความยาว.....กิโลเมตร
 มีน้ำตลอดปี มีน้ำเป็นฤดูกาล

เขื่อน ชื่อ.....
พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งเขื่อน)
ละติจูด (Latitude)..... ลองจิจูด (Longitude).....
ขนาด ความกว้าง.....กิโลเมตร ความยาว.....กิโลเมตร
 มีน้ำตลอดปี มีน้ำเป็นฤดูกาล

อ่างเก็บน้ำ ชื่อ.....
พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งอ่างเก็บน้ำ)
ละติจูด (Latitude)..... ลองจิจูด (Longitude).....
ขนาด ความกว้าง.....กิโลเมตร ความยาว.....กิโลเมตร
 มีน้ำตลอดปี มีน้ำเป็นฤดูกาล

ฝายชะลอความชุ่มชื้น ชื่อ.....
พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งฝายชะลอความชุ่มชื้น)
ละติจูด (Latitude)..... ลองจิจูด (Longitude).....
ขนาด ความกว้าง.....กิโลเมตร ความยาว.....กิโลเมตร
 มีน้ำตลอดปี มีน้ำเป็นฤดูกาล

15. ปริมาณและคุณภาพน้ำ

15.1 ปริมาณน้ำฝน

- ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยต่อปี..... มิลลิเมตร
- ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยสูงสุดต่อปี ..... มิลลิเมตร ช่วงเดือน ..... - เดือน.....
- ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยต่ำสุดต่อปี ..... มิลลิเมตร ช่วงเดือน ..... - เดือน.....

15.2 ปริมาณความต้องการใช้น้ำเปรียบเทียบกับปริมาณน้ำที่มีในพื้นที่

- เพียงพอตลอดปี
- น้ำแห้ง ในช่วงเดือน..... - เดือน.....
- น้ำท่วม ในช่วงเดือน..... - เดือน.....

15.3 คุณภาพของน้ำ

- ปนเปื้อนโลหะหนัก
- ปนเปื้อนจุลินทรีย์
- น้ำสะอาดไม่มีปัญหาการปนเปื้อน

16. อุณหภูมิ

เช้า..... 27 ..... องศาเซลเซียส
เที่ยง..... 31 ..... องศาเซลเซียส
เย็น..... 30 ..... องศาเซลเซียส
สูงสุด..... 39 ..... องศาเซลเซียส
ต่ำสุด..... 20 ..... องศาเซลเซียส
ณ พื้นที่เก็บโดยรวมต่อวัน

17. ความเข้มแสง

เช้า..... 2815 ..... ลักซ์
เที่ยง..... 12012 ..... ลักซ์
เย็น..... 4598 ..... ลักซ์

บันทึกข้อมูลโดย หน่วยงาน/สถานศึกษา ..... 017-35 7-101 0.ทพท ศ.เกษตรฯ
วัน เดือน ปี ..... วันที่ 24 มีนาคม 2566

คำชี้แจง

ใบงานที่ 4 เรื่อง การเก็บข้อมูลประวัติหมู่บ้าน ชุมชน วิถีชุมชน

การเก็บข้อมูลประวัติหมู่บ้าน ชุมชน วิถีชุมชน เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลประวัติ ที่มาการตั้งถิ่นฐาน ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน แสดงให้เห็นวิถีการดำรงชีวิตของคนในท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบประวัติความเป็นมา และวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น
2. เพื่อให้ทราบศักยภาพของท้องถิ่น
3. เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่น

วัสดุ/อุปกรณ์

1. ยากม
2. ภาชนะ
- 3.
- 4.
- 5.

วิธีการ

1. สอบถามข้อมูลประวัติหมู่บ้านจากผู้นำชุมชน
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบประวัติความเป็นมา และวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น
2. ทำให้ทราบศักยภาพของท้องถิ่น
3. ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่น
- 4.
- 5.

ใบงานที่ 4

เรื่อง การเก็บข้อมูลประวัติหมู่บ้าน ชุมชน วิถีชุมชน

18.สรุปข้อมูลประวัติหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง

ชื่อ บ้านหนองยี่คำอ้อม มาจากพื้นที่มีหนองน้ำซึ่งมีหนองเยอะมาก
และบริเวณรอบๆมีบ้านที่ติดต่อกันมากจนน้ำตาไหลตลอดจึงนำมาตั้งรวมกัน
เป็นชื่อ บ้านหนองยี่คำอ้อม

สาเหตุที่มากับรถจากที่บ้านหนองยี่คำอ้อม เนื่องจากบ้านเกิดเกิด
ได้เกิดได้ใจ:ชาติจีนและประกอบกับพื้นที่บ้านหนองยี่คำอ้อมมีดามสังคม

บ้านหนองยี่คำอ้อม มีประชากรปี 2450 กลุ่มคนที่อพยพมา
แรกได้แก่ 1. นายโตม 2. หลานเฟิง 3. หลาน...

แบบบันทึกข้อมูลประวัติหมู่บ้าน ชุมชน แขวง

ประวัติหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง

ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง ..... บ้านหนองคำอ้อม

ที่ตั้งหมู่ที่/ชุมชนที่/แขวงที่ ..... 11 ซอย ..... ถนน .....

ตำบล/แขวง ..... ๒๓ อำเภอ/เขต ..... ๒11๗ จังหวัด ๒๓๗๓๓

บันทึกข้อมูล ประวัติหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง

บ้านหนองคำอ้อม พื้นที่ได้ปี ๒๕๕๓ จำนวน ๑๐๕ ไร่ ๑๐๐ ตารางวา
โดยกรมชลประทาน บ้านคำอ้อมหมู่ที่ ๓ ซึ่งแบ่งเป็น ๒ ไร่ ๑๐๐ ตารางวา
จาก สป. ลาว มาทกสินที่เขตหนองแขมตบลีก มีฐานที่บ้านหนาน:
(บ้านหนานที่ในชุมชน)

ผู้ให้ข้อมูล (คนที่ 1)

ชื่อ-สกุล ..... นาย ..... น้อยคำเมือง อายุ ..... ๖๔ ปี อาชีพ ..... เกษตรกร

ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง ..... บ้านคำอ้อม

ที่อยู่บ้านเลขที่ ..... 150 หมู่ที่/ชุมชนที่/แขวงที่ ..... 11 ซอย ..... ถนน .....

ตำบล/แขวง ..... ๒๓ อำเภอ/เขต ..... ๒11๗ จังหวัด ๒๓๗๓๓

หมายเลขโทรศัพท์ ..... อีเมล .....

แบบบันทึกข้อมูลประวัติหมู่บ้าน ชุมชน แขวง

ประวัติหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง

ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง บ้านคำอ้อม

ที่ตั้งหมู่ที่/ชุมชนที่/แขวงที่ 11 ซอย - ถนน -

ตำบล/แขวง ใจบุญ อำเภอ/เขต หลาน จังหวัด นครพนม

บันทึกข้อมูล ประวัติหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง

ผู้ตอบมาจากบ้านเลขที่: ซึ่งตอนนั้นบ้านเลขที่ติดติด
1-2000วงนพัก และมันกลุ่มหนึ่งได้หนีออกจากบ้านเลขที่: 2000นี้ไว้
ปลงวงน และ นลิว มาตั้งบ้านเลขที่ออกมาเพื่อ: 2000นี้ไว้
หนีออกจากบ้านเลขที่: 2000นี้ไว้ และ มันได้รวมตัวกัน
และ: 2000นี้ไว้ และ มันได้หนีออกจากบ้านเลขที่: 2000นี้ไว้
มันได้หนีออกจากบ้านเลขที่: 2000นี้ไว้ และ มันได้หนีออกจากบ้านเลขที่: 2000นี้ไว้
คำอ้อม มันกลุ่มแรกก่อนพวก ได้แก่ หลาน, หลาน, หลาน

ผู้ให้ข้อมูล (คนที่ 2)
ชื่อ-สกุล หลานคำอ้อม บ้านคำอ้อม อายุ 66 ปี อาชีพ เกษตรกร
ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง บ้านคำอ้อม
ที่อยู่บ้านเลขที่ 89 หมู่ที่/ชุมชนที่/แขวงที่ 11 ซอย - ถนน -
ตำบล/แขวง ใจบุญ อำเภอ/เขต หลาน จังหวัด นครพนม
หมายเลขโทรศัพท์ - อีเมล -

19.สรุปข้อมูลวิถีชีวิตหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง

9 หมู่บ้าน 10 หนานกล้า ตำนาน 9 สี่ปี สหกรณ์พืช ผักผลไม้-
เข้าหา

หมอกฤดูหนาว ผักพืชผัก กำจัดวัชพืช 9 สี่ปี พืชพันธุ์ และไม้
รับจ้างเก็บข้าว ปลูกผักสวนครัว พืชผักที่ปลูกไปหว่าน หมอกที่นั่นยังมี
ร่วมกันทำบุญแปะเทียนๆ

แบบบันทึกข้อมูลวิถีชีวิตรายบุคคล

ข้อพิจารณา (กิจวัตรประจำวัน การประกอบอาชีพ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ฯลฯ)

วิถีชีวิตประจำวัน

ตื่นนอนประมาณ 04.00 น. 9 โมงดูข่าว 1 โมงเปลี่ยนปลอกผ้าห่มเช้า
9 โมงครึ่ง สวดวิเศษเช้า 10 โมงเช้า ทำกรวดน้ำ แล้วนำข้าวขึ้นมือควม หอมกรวดน้ำ ปลูกผัก
เช่น พริก ถั่ว ผักต่างๆ ดูหนังสือ กอนหนังสือ 9 โมงเย็น ตอนเย็น สวดมนต์เมื่อก่อน
เดินไปวัด

วิถีชีวิตรอบสัปดาห์

ตอนเช้า ตอนเช้า ตกแต่งดินนา 9 โมงครึ่งปลูกผัก

วิถีชีวิตรอบเดือน

9 โมงเช้า

วิถีชีวิตรอบปี

เช้าทำ ร่มงานบุญประเพณีขึ้นสู่บ้านวัดทำวัน

ผู้ให้ข้อมูล (คนที่ 1)

ชื่อ-สกุล... ศ.สอน... 50 ปี อาชีพ... เกษตรกร

ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง... บ้านคำอ้อม

ที่อยู่บ้านเลขที่... 77 หมู่ที่/ชุมชนที่/แขวงที่... 11 ซอย... ถนน... -

ตำบล/แขวง... หนอง... อำเภอ/เขต... หนอง... จังหวัด... หลานพนม

หมายเลขโทรศัพท์... - อีเมล... -

แบบบันทึกข้อมูลวิถีชีวิตรายบุคคล

ข้อพิจารณา (กิจวัตรประจำวัน การประกอบอาชีพ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ฯลฯ)

วิถีชีวิตประจำวัน

ตื่นปล้: ๐๕.๐๐ น. สังกา ทำค้บข้บ ๑๕ นาท
ไปปล้: ทนตนาท สดส้กส้านค้ว ๑๕ นาท ๐๖.๐๐ น. ๑๖.๐๐ น. ๑๖.๐๐ น. ๑๖.๐๐ น.
ก้จัดว้ชพ้ช ๑๖.๐๐ น. ๑๖.๐๐ น. ๑๖.๐๐ น. ๑๖.๐๐ น. ๑๖.๐๐ น.
ก้จัดว้ชพ้ช ๑๖.๐๐ น. ๑๖.๐๐ น. ๑๖.๐๐ น. ๑๖.๐๐ น. ๑๖.๐๐ น.

วิถีชีวิตรอบสัปดาห์

พรานด้น ส้ชพ้ชส้านค้ว ก้จัดว้ชพ้ช

วิถีชีวิตรอบเดือน

๑๖.๐๐ น. สดส้กส้านค้ว ก้จัดว้ชพ้ช

วิถีชีวิตรอบปี

๑๖.๐๐ น. สดส้กส้านค้ว ก้จัดว้ชพ้ช ๑๖.๐๐ น. ๑๖.๐๐ น. ๑๖.๐๐ น.
๑๖.๐๐ น. ๑๖.๐๐ น. ๑๖.๐๐ น. ๑๖.๐๐ น. ๑๖.๐๐ น.

ผู้ให้ข้อมูล (คนที่ 2)

ชื่อ-สกุล... ทนตนาท... ชื่อค้บข้บ... ๒๐... ปี อาชีพ... ๑๖.๐๐ น.

ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง... ๑๖.๐๐ น.

ที่อยู่บ้านเลขที่ ๑๖.๐๐ หมู่ที่/ชุมชนที่/แขวงที่ ๑๖.๐๐ ซอย... ถนน...

ตำบล/แขวง... ๑๖.๐๐ อำเภอ/เขต... ๑๖.๐๐ จังหวัด... ๑๖.๐๐ น.

หมายเลขโทรศัพท์... ๑๖.๐๐ อีเมล... ๑๖.๐๐ น.

แบบบันทึกวิถีชีวิตหมู่บ้าน ชุมชน แขวง

ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง ..... มีนคำอ้อย

ที่ตั้งหมู่ที่/ชุมชนที่/แขวงที่ 11 ขอย - ถนน -

ตำบล/แขวง อด อำเภอ/เขต หลก จังหวัด นครพนม

วิถีหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง

ข้อพิจารณา (กิจกรรมประจำวัน การประกอบอาชีพ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ฯลฯ)

1.เดือนมกราคม
ทำนุบำรุง ปลูกพืชไร่สวนผลไม้ เลี้ยงหมูในบริเวณหมู่บ้าน

2.เดือนกุมภาพันธ์
ทำนุบำรุงบ้านเรือน ทำนุบำรุงอาชีพ เป็นหมู่บ้าน

3.เดือนมีนาคม
ทำนุบำรุงบ้านเรือน ทำนุบำรุงอาชีพ เป็นหมู่บ้าน

4.เดือนเมษายน
ทำนุบำรุงบ้านเรือน ทำนุบำรุงอาชีพ สืบสาน

5.เดือนพฤษภาคม
ทำนุบำรุงบ้านเรือน ทำนุบำรุงอาชีพ

6.เดือนมิถุนายน
ทำนุบำรุงบ้านเรือน ทำนุบำรุงอาชีพ

7.เดือนกรกฎาคม
ทำนุบำรุงบ้านเรือน ทำนุบำรุงอาชีพ สืบสาน

8.เดือนสิงหาคม

ทำบุญวันแม่แห่งชาติ 12 สิงหาคม รอยทุกปี

9.เดือนกันยายน

ชมวีดิทัศน์ โศกนาฏกรรมสงครามเวียดนามเพื่อรำลึกถึงผู้เสียชีวิต -
ส่วนคุณครู 4 คนได้มีลูกศิษย์ไปหา

10.เดือนตุลาคม

ชม 100 ภาพ

11.เดือนพฤศจิกายน

ชม วีดิทัศน์ ความเป็นมาของประเทศไทย

12.เดือนธันวาคม

ส่งท้ายปีเก่า

บันทึกข้อมูลเพิ่มเติม

บันทึกข้อมูลโดย หน่วยงาน/สถานศึกษา อ.ต. อดุ. อ.ต. อดุ. อ.ต. อดุ. อ.ต. อดุ.

วัน เดือน ปี วันที่ 24 ธันวาคม 2566

คำชี้แจง

ใบงานที่ 5 เรื่อง การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ของพืชในท้องถิ่น

การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ของพืชในท้องถิ่น เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลพืชที่มีความสำคัญ และมีลักษณะเด่น สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ

วัตถุประสงค์

- 1. เพื่อให้ทราบข้อมูลการใช้ประโยชน์ของพืชในท้องถิ่น
- 2. เพื่อให้ทราบศักยภาพของพืชในท้องถิ่น
- 3. เพื่อให้ตระหนัก เห็นคุณค่าของพืชในท้องถิ่น

วัสดุ/อุปกรณ์

- 1. ฟากกบ ดินสอ ยางลบ
- 2. ไซสันท่มือถือ
- 3. สีชอล์ค สลับเมต
- 4. ไม้บรรทัด
- 5.

วิธีการ

- 1. คัดลอกข้อมูลพืชจากตาราง
- 2. ถ่ายภาพ
- 3. สังเกต วัดรอบ วัดตามลำของพืช
- 4. บันทึกข้อมูล
- 5.

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1. ทำให้ทราบ ข้อมูล การใช้ประโยชน์ของพืชในท้องถิ่น
- 2. ทำให้ทราบศักยภาพของพืชในท้องถิ่น
- 3. ทำให้ตระหนัก เห็นคุณค่า รู้ค่าของพืชในท้องถิ่น
- 4.
- 5.

ใบงานที่ 5

เรื่อง การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ของพืชในท้องถิ่น

20. ข้อมูลพืช

ชื่อนิคมพืช ต้นฝรั่ง , มะกรูด
 ชื่อวิทยาศาสตร์ Psidium guajava L. วงศ์ MYRTACEAE
 รหัสพรรณไม้ 8-6480705-11-087/4 ลักษณะวิสัย ไม้ยืนต้น
 ลักษณะเด่นของพืช เป็นไม้ยืนต้น สูง 9-10 เมตร ต้นเดี่ยว มีเปลือกสีน้ำตาล ใบเดี่ยว กว้างรี ปลายแหลม 40-60 ซม. มีขนสั้นๆ ไม้โตช้า กิ่งตรงข้าม รูปวงรีแกมรูปไข่ ดอกเดี่ยว ออกเป็นช่อตามกิ่งก้าน ผลกลม มีสีส้มหรือชมพู มีกลิ่นหอม

บริเวณที่พบ บ้านเลขที่ 25 หมู่ 11
 ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง บ้านดงอ้อม
 ที่อยู่บ้านเลขที่ 25 หมู่ที่/ชุมชนที่/แขวงที่ 11 ซอย - ถนน -
 ตำบล/แขวง นาหว้า อำเภอ/เขต นาแก จังหวัด นครพนม

พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งพรรณไม้)
 ละติจูด (Latitude) 16 980226 ลองจิจูด (Longitude) 104 515274
 อายุประมาณ 8 ปี เส้นรอบวงลำต้น 0.1 เมตร ความสูง 3 เมตร
 สถานภาพ ทั่วไป จำนวนที่พบ (ต้น) 1 ต้น

การใช้ประโยชน์ในท้องถิ่น (ระบุส่วนที่ใช้และวิธีการใช้)
 อาหาร นำมาแช่น้ำกิน ทำน้ำฝรั่ง ทานผลสด

ยารักษาโรค ใช้กับคน ไม่ฝรั่งใช้ต้มน้ำดื่มแก้ปากแห้ง ต้มใบฝรั่งลด มีฤทธิ์ขับถ่าย มีวิตามินซีสูง แก้ท้องเสีย แก้ไข้หวัด ผดผื่นได้

ยารักษาโรค ใช้กับสัตว์ ในฝรั่งผสมกับอาหารในสุกรกิน เมื่อแพ้อาหารท้องเสีย

เครื่องเรือน เครื่องใช้อื่นๆ -

ยาฆ่าแมลง ยาปราบศัตรูพืช

ความเกี่ยวข้องกับประเพณี วัฒนธรรม

ความเกี่ยวข้องกับความเชื่อทางศาสนา

เป็นต้นไม้มงคลในต้น กิ่งขอเสริม มงคล และ ดอกเจี๊ยบแก้ว

อื่นๆ (เช่น การเป็นพืช อัญตราย)

เป็นต้นไม้มงคลในสวนสาธารณะในป่าดงดิบและป่าเบญจพรรณ เพราะดอกที่ให้มีกลิ่นหอมระเหยมาก

ความสำคัญของพืช โดยเลือกได้มากกว่า 1 กลุ่ม แบ่งออกเป็น

- พืชไม้ผล
- พืชใช้เนื้อไม้
- ไม้ดอก ไม้ประดับ
- พืชเส้นใย
- พืชผักพื้นเมือง ผักสวนครัว
- พืชให้แป้งและน้ำตาล
- พืชจักสาน
- พืชให้น้ำมันหอมระเหย
- พืชเครื่องตี
- พืชอาหารสัตว์
- พืชสมุนไพร
- พืชมีพิษ
- พืชเครื่องเทศ
- พืชกำจัดแมลง
- พืชน้ำมัน
- วัชพืช
- พืชให้สี
- พืชให้น้ำยาง
- พืชเพื่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ

มีเจ้าของ

ไม่มีเจ้าของ

เจ้าของพืช

ชื่อ-สกุล นาย วัลลภ มิ่งงาม อายุ ๖๓ ปี อาชีพ ทาน

ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง บ้านดักอ้อม

ที่อยู่บ้านเลขที่ ๒๕ หมู่ที่/ชุมชนที่/แขวงที่ ๑๑ ซอย - ถนน -

ตำบล/แขวง นาง อำเภอ/เขต ๑๖๑๓ จังหวัด นครพนม

หมายเลขโทรศัพท์ - อีเมล -

ผู้ให้ข้อมูล

ชื่อ-สกุล นาย วัลลภ มิ่งงาม อายุ ๖๓ ปี อาชีพ ทาน

ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง บ้านดักอ้อม

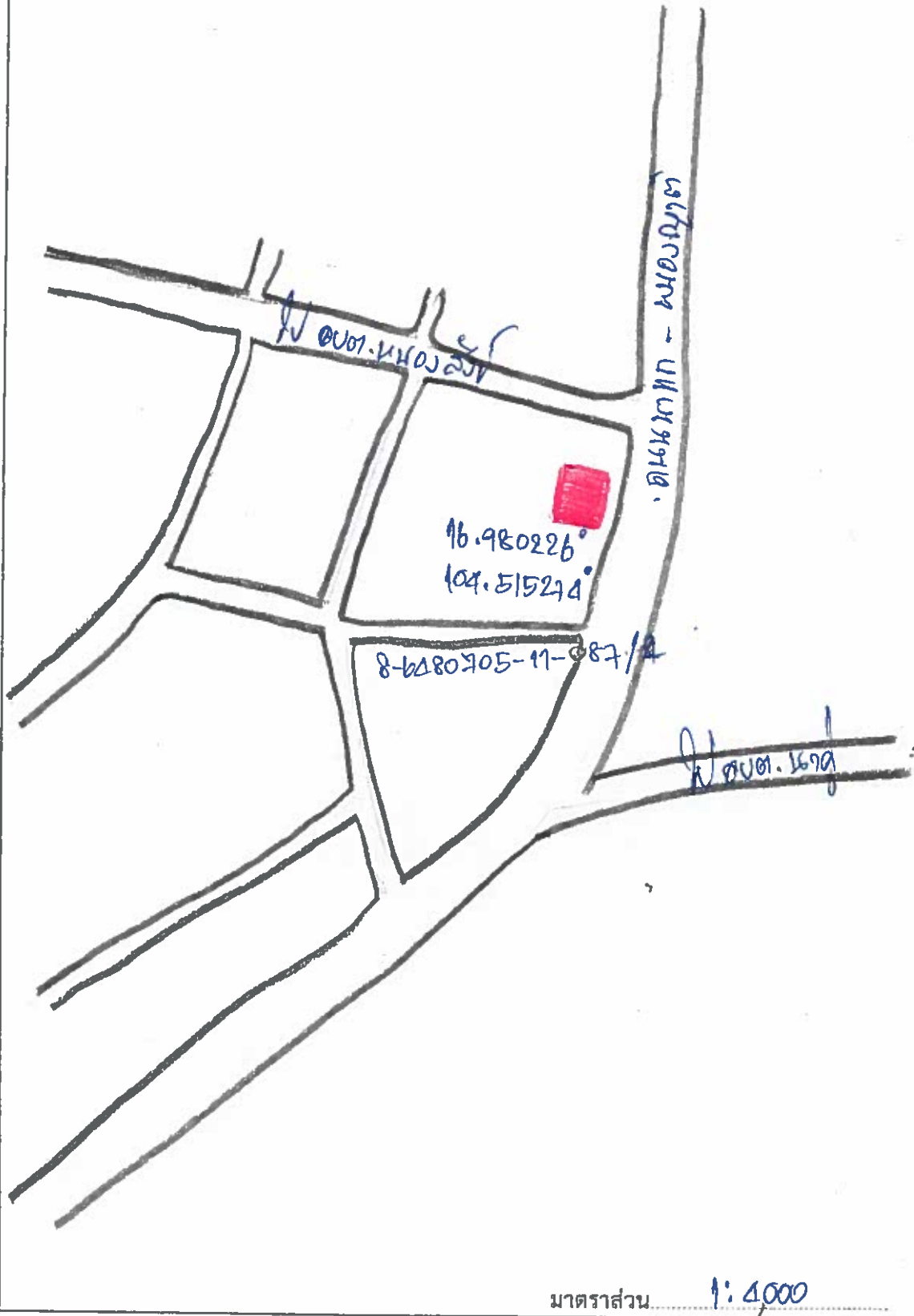
ที่อยู่บ้านเลขที่ ๒๕ หมู่ที่/ชุมชนที่/แขวงที่ ๑๑ ซอย - ถนน -

ตำบล/แขวง นาง อำเภอ/เขต ๑๖๑๓ จังหวัด นครพนม

หมายเลขโทรศัพท์ - อีเมล -

ผังแสดงตำแหน่งพรณไม้

เหนือ

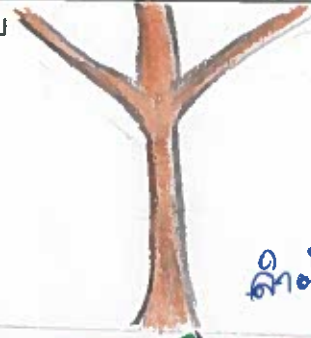

มาตราส่วน 1:4000

วาดภาพประกอบ

ลักษณะนิสัย
1:17

ลำต้น
1:6

ใบ
1:4

ดอก
1:2

ผล
1:3

เมล็ด
1:1

มาตราส่วน.....

บันทึกข้อมูลโดย หน่วยงาน/สถานศึกษา .....

วัดธรรมวิเศษรัตนตารามเขตทุ่ง ๑.หน้าทก ส.นวดรพัฒนา
วัน เดือน ปี วันที่ 27 มีนาคม 2566

คำชี้แจง

ใบงานที่ 6 เรื่อง การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ของสัตว์ในท้องถิ่น

การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ของสัตว์ในท้องถิ่น เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลสัตว์ที่มีความสำคัญ และมีลักษณะเด่น สามารถนำข้อมูลไปพัฒนาและใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบข้อมูลของสัตว์ในท้องถิ่น
2. เพื่อให้ทราบศักยภาพของสัตว์ในท้องถิ่น
3. เพื่อให้ตระหนัก เห็นคุณค่าของสัตว์ในท้องถิ่น

วัสดุ/อุปกรณ์

1. ปากกา
2. ดินสอ ยางลบ
3. ไทลท์พ่นสี
- 4.
- 5.

วิธีการ

1. สอบถามข้อมูลสัตว์จากชาวบ้าน
2. สังเกต
3. บันทึกข้อมูล
- 4.
- 5.

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบข้อมูลของสัตว์ในท้องถิ่น
2. ทำให้ทราบศักยภาพของสัตว์ในท้องถิ่น
3. ทำให้มีทัศนคติเห็นคุณค่าของสัตว์ในท้องถิ่น
- 4.
- 5.

ใบงานที่ 6

เรื่อง การเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์ของสัตว์ในท้องถิ่น

21. ข้อมูลพันธุ์สัตว์

ชื่อชนิดสัตว์ ควาย

ชื่อวิทยาศาสตร์ Bubalus bubalis

รหัสพันธุ์สัตว์ 8-6480205-11-001/1

ประเภทของสัตว์ (เช่น สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม สัตว์เลี้ยงคลาน สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ฯลฯ)
สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม

บริเวณที่พบ บ้านเลขที่ 65 ม.11

ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง บ้านศาลายะ

ที่อยู่บ้านเลขที่ 65 หมู่ที่/ชุมชนที่/แขวงที่ 11 ซอย - ถนน -

ตำบล/แขวง ศาลายะ อำเภอ/เขต นนทบุรี จังหวัด นนทบุรี

พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งพันธุ์สัตว์)

ละติจูด (Latitude) 16.9801885 ลองจิจูด (Longitude) 104.5944134

อายุประมาณ 1 ปี เพศ ผู้

ประวัติ/ที่มา ซื้อมาเลี้ยง

ลักษณะเด่น

มีขนสีน้ำตาลเทา

ประโยชน์ของสัตว์

นม สัตว์นำไข่ไก่

เลี้ยงเพื่อการจำหน่าย รายได้ประมาณ - บาท/เดือน รายได้ประมาณ 10000 บาท/ปี

เลี้ยงเพื่อเป็นพ่อพันธุ์ ชื่อพันธุ์ -

เลี้ยงเพื่อเป็นแม่พันธุ์ ชื่อพันธุ์ -

อื่นๆ -

ความสำคัญของสัตว์ โดยเลือกได้มากกว่า 1 กลุ่ม แบ่งออกเป็น

☒ สัตว์เพื่อการเกษตร	☐ สัตว์เพื่ออุตสาหกรรม
☐ สัตว์เพื่อกำจัดศัตรูพืช	☐ สัตว์เพื่อเป็นเครื่องนุ่งห่มและเครื่องประดับ
☐ สัตว์เพื่อเป็นพาหนะหรือแรงงาน	☐ สัตว์เพื่องานวิทยาศาสตร์และการแพทย์
☒ สัตว์เพื่อเศรษฐกิจ	☐ สัตว์เพื่อเป็นอาหารและยารักษาโรค
☐ สัตว์เพื่อนันทนาการและด้านจิตใจ	☐ สัตว์เพื่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ

มีเจ้าของ

ไม่มีเจ้าของ

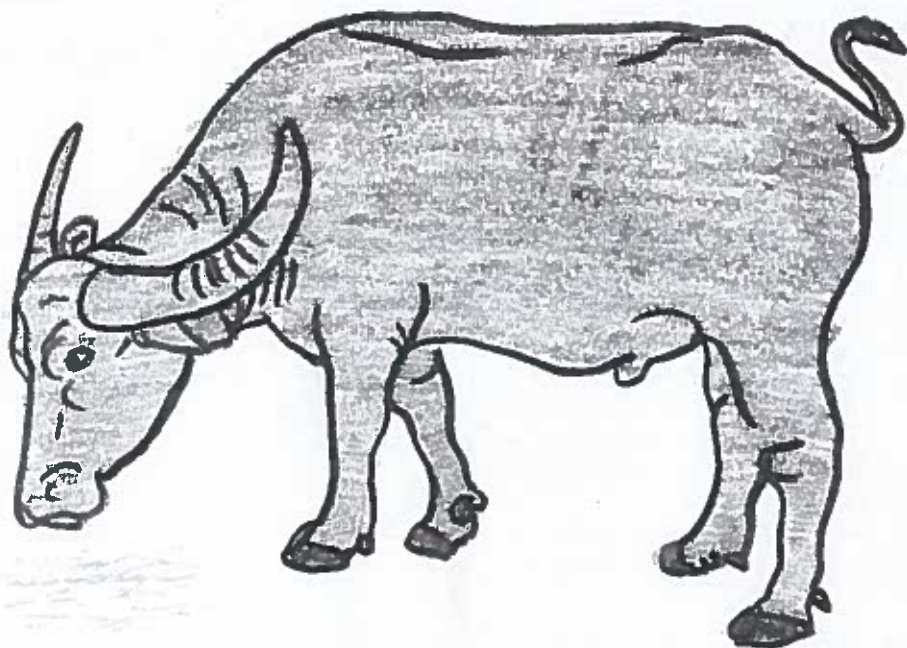
เจ้าของสัตว์

ชื่อ-สกุล นาย อวต วัฒนศิริ อายุ 70 ปี อาชีพ -
ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง บ้าน ต. อ้อม
ที่อยู่บ้านเลขที่ 65 หมู่ที่/ชุมชนที่/แขวงที่ 11 ซอย - ถนน -
ตำบล/แขวง หนอง อำเภอ/เขต หนอง จังหวัด หนอง
หมายเลขโทรศัพท์ - อีเมล -

ผู้ให้ข้อมูล

ชื่อ-สกุล นาย อวต วัฒนศิริ อายุ 70 ปี อาชีพ -
ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง บ้าน ต. อ้อม
ที่อยู่บ้านเลขที่ 65 หมู่ที่/ชุมชนที่/แขวงที่ 11 ซอย - ถนน -
ตำบล/แขวง หนอง อำเภอ/เขต หนอง จังหวัด หนอง
หมายเลขโทรศัพท์ - อีเมล -

วาดภาพประกอบ

มาตราส่วน..... 1:98

บันทึกข้อมูลโดย หน่วยงาน/สถานศึกษา ..... อ.นพ. ๑๗๗ ๗.๗๗๗ อ.๗๗๗๗ ๗.๗๗๗๗๗๗
วัน เดือน ปี ..... วันที่ 28 ธันวาคม 2566

คำชี้แจง
ใบงานที่ 8 เรื่อง การเก็บข้อมูลภูมิปัญญาในท้องถิ่น

การเก็บข้อมูลภูมิปัญญาในท้องถิ่น เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นสาขาต่างๆ เช่น สาขาเกษตรกรรม สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม สาขาการแพทย์แผนไทย สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน สาขาสวัสดิการ สาขาศิลปกรรม สาขาการจัดการองค์กร สาขาภาษาและวรรณกรรม สาขาศาสนาและประเพณี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทราบข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. เพื่อให้ทราบศักยภาพของภูมิปัญญาท้องถิ่น
3. เพื่อให้ตระหนักถึงการสืบสาน ภูมิปัญญาท้องถิ่น

วัสดุ/อุปกรณ์

1. ปากกา ดินสอ ฆวนลบ ดินสอสี
2. ไม้บรรทัด
- 3.
- 4.
- 5.

วิธีการ

1. สอบถามข้อมูลจากเจ้าของภูมิปัญญา
2. สัมภาษณ์
3. บันทึกข้อมูล
- 4.
- 5.

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำหน้าที่เก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. ทำหน้าที่เก็บประวัติของภูมิปัญญาท้องถิ่น
3. ทำหน้าที่บันทึก บันทึก วิเคราะห์ และนำเสนอภูมิปัญญา
- 4.
- 5.

ใบงานที่ 8
เรื่อง การเก็บข้อมูลภูมิปัญญาในท้องถิ่น

23. ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

1. สาขาภูมิปัญญาท้องถิ่น..... สาขาอุตสาหกรรม ๒๖๐๕ พืชจักรกล

(สาขาเกษตรกรรม/สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม/สาขาการแพทย์แผนไทย/สาขาการจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม/สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน/สาขาสวัสดิการ/สาขาศิลปกรรม/สาขาการ
จัดการองค์กร/สาขาภาษาและวรรณกรรม/สาขาศาสนาและประเพณี)

2. ชื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น โคมขลุ่ย

รหัสภูมิปัญญาท้องถิ่น..... 8-๖๔๙๐๗๐๕-๑๑-๐๑๐/๑

พิกัดทางภูมิศาสตร์ (ตำแหน่งภูมิปัญญาท้องถิ่น)

ละติจูด (Latitude)..... 1๖.๙8๐6๕4 N ลองจิจูด (Longitude)..... 104.513๒๒0 E

3. ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น

☒ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านพืช	☐ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านผลิตภัณฑ์และการแปรรูป
☐ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสัตว์	☐ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเครื่องมือเครื่องใช้ทางการเกษตร
☐ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านประมง	☐ อื่นๆ.....

4. จุดเด่นของภูมิปัญญาท้องถิ่น

- มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีคุณค่าและประโยชน์

5. รายละเอียดของภูมิปัญญาท้องถิ่น (แสดงวัสดุ/อุปกรณ์ และขั้นตอน/วิธีการ และประโยชน์ ของภูมิปัญญาท้องถิ่น)

วัสดุ อุปกรณ์

- ไม้
- เชือก กล้วย
- ดกค. 1 เมง
- = ไม้
- กล้วยไฟ (ไวแวน)

วิธีการทำ

- ให้นำไม้ไฟที่เกือบแห้งมาผ่าครึ่งไม้ไฟครึ่งส่วนจากตัดฝักไม้ไฟครึ่งส่วนที่แห้งกว่าเป็นวงกลม หรือทำเป็นหลอดก็ได้ แล้วใส่กล้วยไฟใส่จนทั่วกล้วยไฟแล้วใส่ไวแวน

- ทัดด้วยเชือก 100 ซม. นำกล้วยไฟใส่ไว้

- นำไม้และดกค. มาใส่ใส่ดกค. 1 เมง โดยทำกล้วยไฟให้ติดดกค. 1 เมงไปทางเดียวกัน (เพื่อความแน่น เป็นไม้เกือบแห้ง ความสวยงาม) เวลาใส่กล้วยไฟให้ใส่กล้วยไฟไวแวน

- หลังจากกล้วยไฟเสร็จแล้วก็นำมาใส่กล้วยไฟแล้วกล้วยไฟแล้วกล้วยไฟได้ไม่นานดกค. 1 เมง.

ประโยชน์

เป็นของทำเครื่องประดับที่ สวยงามมากทำไม้ไฟที่ติดความสวยงามและเกิดมูลค่า

6. การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

- ไม่เคยประชาสัมพันธ์และเผยแพร่
- เคยประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ จำนวน.....ครั้ง
- การเยี่ยมชม จำนวน.....ครั้ง จำนวน.....คน จำนวน.....กลุ่ม
- การเยี่ยมชม จากบุคคลภายในหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง จำนวน.....ครั้ง จำนวน...คน จำนวน.....กลุ่ม
- การเยี่ยมชม จากบุคคลภายนอกหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง จำนวน.....ครั้ง จำนวน...คน จำนวน.....กลุ่ม

7. ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

- ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิม ที่ได้รับการถ่ายทอดมาจาก (นาย/นาง/นางสาว/กลุ่ม).....
สรุปลักษณะแบบดั้งเดิม :.....
- ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่ได้พัฒนาและต่อยอด
สรุปลักษณะการพัฒนาและต่อยอด :.....
- ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่ได้คิดค้นขึ้นมาใหม่

8. วัตถุดิบที่ใช้ประโยชน์ในผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากภูมิปัญญา ซึ่งพื้นที่อื่นไม่มี ได้แก่

- 1.....
- 2.....
- 3.....

เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ชื่อ-สกุล..... นางโกศล ใจกลาง .....อายุ 53 ปี อาชีพ..... เกษตรกร
ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง ..... บ้านคำอ้อม
ที่อยู่บ้านเลขที่ 197 หมู่ที่/ชุมชนที่/แขวงที่..... 11 .....ซอย..... ถนน.....
ตำบล/แขวง..... คำ .....อำเภอ/เขต..... คำมก .....จังหวัด..... พมหาราม
หมายเลขโทรศัพท์..... อีเมล.....

ผู้ให้ข้อมูล

ชื่อ-สกุล..... นางโกศล ใจกลาง .....อายุ 53 ปี อาชีพ..... เกษตรกร
ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน/แขวง ..... บ้านคำอ้อม
ที่อยู่บ้านเลขที่ 197 หมู่ที่/ชุมชนที่/แขวงที่..... 11 .....ซอย..... ถนน.....
ตำบล/แขวง..... คำ .....อำเภอ/เขต..... คำมก .....จังหวัด..... พมหาราม
หมายเลขโทรศัพท์..... อีเมล.....

วาดภาพประกอบ

มาตราส่วน..... 1 : 25

บันทึกข้อมูลโดย หน่วยงาน/สถานศึกษา อ.ร.ท. ท.ร.ท. ส.ท.ท. ส.ท.ท.ท. ส.ท.ท.ท.ท.
วัน เดือน ปี วันที่ 29 มีนาคม 2566